

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

สหกรณ์ (ฉบับที่..) พ.ศ.

อ.พ. ๑๗/๒๕๔๘ สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ

สพ
12
5.4
334
2548

จัดทำโดย

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๓ , ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๙

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961156216

ร่างพระราชบัญญัติ

สหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นในเวลาจำกัด เพื่อให้ทันใช้ประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าวจากสื่อต่าง ๆ และ/หรือสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่สมาชิกรัฐสภา และผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เอกสารประกอบการพิจารณานี้ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑,๒,๓ สำนักวิชาการ เป็นผู้จัดทำ และเผยแพร่ทาง w.w.w.parliament.go.th/library/ ผู้ใดนำข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใดในเอกสารนี้ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างอิงที่มากำกับไว้ด้วย

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ - ๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๓ ,๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๙

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	๑
๒. สรุปสาระสำคัญ	๒
๓. ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๕
๔. ข้อมูลพื้นฐาน "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์"	๑๗
๕. ข้อมูลผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของสหกรณ์	๒๒
๖. ข้อมูลวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	๒๔
๗. คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์	๓๖
๘. ข้อมูลบทความทางวิชาการ	๓๙
๘.๑ การปฏิรูปขบวนการสหกรณ์	๓๙
๘.๒ ขบวนการสหกรณ์ไทยจะพัฒนาขึ้น ถ้าปรับโครงสร้างหน่วยงานกำกับส่งเสริม	๔๖
๙. ข้อมูล ข่าวจากสื่อมวลชน	๔๘

ผู้รับผิดชอบ

นางวิจิตรา วัชรภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
นางสาวเขาวนิจ สุนนันทน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๒

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายวิริยะ คล้ายแดง	วิทยากร ๗
นายนพดล น้อยจ้อย	นิติกร ๖
นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์	นิติกร ๔
นางสาวอัจฉรา ชุมเหล็ก	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวอุไร นัยพรม	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
นางสาวนภาพร ญาณศิริ	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕
นางสาวอุไร ธรรมเพชร	เจ้าพนักงานธุรการ ๕

**หลักการและเหตุผลแห่ง
ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้มีผู้แทนสหกรณ์ เพื่อให้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมากขึ้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)
- (๒) ให้สิทธิสหกรณ์ในการบังคับชำระหนี้จากเงินค้ำหุ้นในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษ ก่อนเจ้าหนี้สามัญรายอื่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒)
- (๓) กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ให้กระทำการได้กว้างขวางขึ้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)
- (๔) แก้ไขถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเก็บอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง)
- (๕) กำหนดให้อำนาจแก่ที่ประชุมใหญ่ถอดถอนกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (เพิ่ม (๗) ของมาตรา ๑๑๕)
- (๖) กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้เมื่อมีการร้องขอของสมาชิกสหกรณ์ (เพิ่มวรรคสี่ของมาตรา ๑๑๖)
- (๗) กำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติในการแก้ปัญหาการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (เพิ่มมาตรา ๑๑๗/๑)

เหตุผล

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการให้ลุล่วงไปได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๒. วันบังคับใช้ของร่างพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๓. ให้ยกเลิกความและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๓.๑ มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตรและผู้แทนสหกรณ์นอกภาคเกษตรอย่างละห้าคนและผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คุณสมบัติและวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนสหกรณ์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารสหกรณ์ซึ่งกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นผู้คัดเลือก”

๓.๒ วรรคสองของมาตรา ๔๒

“ในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกยังไม่สิ้นสุดลง ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินค้ำหุ้นของสมาชิกผู้นั้น และเมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง สหกรณ์มีสิทธินำเงินค้ำหุ้นที่ชำระแล้วของสมาชิกมาหักกลบลบหนี้ที่สมาชิกผูกพันต้องชำระหนี้ หรือค้ำชำระกับสหกรณ์ได้และให้สหกรณ์มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค้ำหุ้นนั้น”

๓.๓ มาตรา ๔๖ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์แต่ละประเภท ตามที่กำหนด โดยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้ได้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในข้อบังคับ

- (๑) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- (๒) ให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- (๓) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- (๔) ขอรหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- (๕) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (๖) ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจ้างหรือรับจํานำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก
- (๗) จัดให้ได้มา ซื้อ ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน ครอบครอง กู้ ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอน สิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จ้างหรือจําหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน
- (๘) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (๙) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

๓.๔ วรรคหนึ่งของมาตรา ๖๐

"มาตรา ๖๐ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามจำนวนที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ"

๔. ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๗) ของมาตรา ๑๑๕, วรรคสี่ของมาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗/๑

"(๗) ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนผู้แทนสหกรณ์ซึ่งมาประชุม"

“ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญตามวรรคสาม สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดอาจทำหนังสือร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาตามวรรคสาม เพื่อให้รัฐมนตรีเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้รัฐมนตรีเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ”

“มาตรา ๑๑๗/๑ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือผู้แทนของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติวินิจฉัยได้

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้เป็นที่สุด และให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น”

๕. ขยายระยะเวลาให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

ให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการจัดให้มีคณะกรรมการดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๖. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับบทบัญญัติและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p>	<p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	

<p>พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒</p> <p>มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม <u>เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร</u> <u>ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย</u> <u>ผู้แทนสำนักงานประมาณ</u> <u>ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</u> <u>ผู้แทนกระทรวงการคลัง</u> <u>ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ</u> <u>ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u> <u>ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรและผู้แทนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรอย่างละห้าคน</u> และ <u>ผู้ทรงคุณวุฒิ</u> ไม่นเกินห้าคน เป็นกรรมการ</p>	<p>วัตถุประสงค์ในการแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>กำหนดให้มีผู้แทนสหกรณ์เพิ่มขึ้นในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้มีผู้แทนสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสหกรณ์มากขึ้น โดยแก้ไขจากผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และเพิ่มประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศและประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศเป็นผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตรและผู้แทนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรอย่างละห้าคน</p>
<p>ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>“มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม <u>เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร</u> <u>ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย</u> <u>ผู้แทนสำนักงานประมาณ</u> <u>ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</u> <u>ผู้แทนกระทรวงการคลัง</u> <u>ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ</u> <u>ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u> <u>ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรและผู้แทนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรอย่างละห้าคน</u> และ <u>ผู้ทรงคุณวุฒิ</u> ไม่นเกินห้าคน เป็นกรรมการ</p>	<p>กำหนดให้มีผู้แทนสหกรณ์เพิ่มขึ้นในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อให้มีผู้แทนสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสหกรณ์มากขึ้น โดยแก้ไขจากผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และเพิ่มประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศและประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศเป็นผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตรและผู้แทนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรอย่างละห้าคน</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติซึ่งเป็นการโดยตำแหน่งคัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารสหกรณ์</p>	<p>ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p> <p><u>คุณสมบัติและวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนสหกรณ์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด</u></p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารสหกรณ์ซึ่งกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นผู้คัดเลือก”</p> <p>มาตรา ๕ ให้อยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	<p>เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติและวิธีการให้ได้มาซึ่งผู้แทนสหกรณ์ตามวรรคหนึ่ง</p> <p>นำความในมาตรา ๕ วรรคสาม มาแก้ไขเพิ่มเติมเป็นวรรคสี่ โดยกำหนดที่มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ชัดเจนขึ้นและให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสหกรณ์ซึ่งกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นผู้คัดเลือก</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๕๒ ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกจะนำค่าหุ้นที่กกลบหนั้นกับสหกรณ์ไม่ได้และสมาชิกมีความรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถือ</p> <p>ในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกยังไม่สิ้นสุดลง ห้ามมิให้เจ้าหนี้ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นของสมาชิกผู้นั้น</p> <p>มาตรา ๕๖ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการ ดังต่อไปนี้</p>	<p>๑๗๑</p> <p>“ในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกยังไม่สิ้นสุดลง ห้ามมิให้เจ้าหนี้ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินค่าหุ้นของสมาชิกผู้นั้น และเมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง สหกรณ์มีสิทธินำเงินค่าหุ้นที่ชำระแล้วของสมาชิกมาหักกกลบหนั้นที่สมาชิกผูกพันต้องชำระหนี้ หรือค้างชำระกับสหกรณ์ได้ และให้สหกรณ์มีฐานะเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้นนั้น”</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๕๖ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์แต่ละประเภท ตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในข้อบังคับ</p>	<p>แก้ไขความในวรรคสองของมาตรา ๕๒ เพื่อให้สหกรณ์มีฐานะเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้นที่สมาชิกได้ชำระแล้ว ก่อนเจ้าหนี้สามัญรายอื่นในกรณีที่มีปัญหาในการบังคับคดี</p> <p>แก้ไขความในมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง โดยกำหนดอำนาจกระทำการของสหกรณ์ให้ดำเนินการได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์ของสหกรณ์แต่ละประเภท</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>(๑) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก</p> <p>(๒) ให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว</p> <p>(๓) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก</p> <p>(๔) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด</p> <p>(๕) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์</p> <p>(๖) ให้อำนาจให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจำนองหรือรับจำนำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก</p> <p>(๗) จัดให้ได้มา ชื่อ ตicker ลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สิน สิทธิ ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิ การเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จำนองหรือจำนำ ขายหรือ จำหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน</p> <p>(๘) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของ สหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์</p>	<p>(๑) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก</p> <p>(๒) ให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว</p> <p>(๓) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก</p> <p>(๔) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด</p> <p>(๕) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้ตามระเบียบของ สหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์</p> <p>(๖) ให้อำนาจให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจำนองหรือรับจำนำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก</p> <p>(๗) จัดให้ได้มา ชื่อ ตicker ลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สิน สิทธิ ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิ การเช่าซื้อ จำนองหรือจำนำ ขายหรือจำนำด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สิน</p> <p>(๘) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของ สหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์</p>	<p>ให้ชัดเจน เพื่อให้สหกรณ์แต่ละประเภทมีอำนาจกระทำการได้ตามมาตรา ๕๖ หรือตามที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ในข้อบังคับสหกรณ์ โดยไม่เกินขอบวัตถุประสงค์ของ สหกรณ์แต่ละประเภท</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>(๙) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวข้อง หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ สหกรณ์</p> <p>มาตรา ๖๐ ในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของ สหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กำหนด</p> <p>กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรองและค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วแต่ ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับสหกรณ์ แต่ละประเภท</p>	<p>(๙) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวข้องหรือ เนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์”</p> <p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๖๐ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของ สหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของ กำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ตามจำนวนที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กำหนด แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ”</p> <p>๑๑๑ ๑๑๑</p>	<p>เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการกำหนดให้แต่ละ สหกรณ์จ่ายค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติที่จะกำหนดเป็นอัตราตายตัวหรืออัตราร้อยละ ก็ได้ตามความเหมาะสม</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>(๖) พ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์</p> <p>ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเลือกตัวแทนของสหกรณ์ผู้อื่นเป็นกรรมการแทน และให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่า วาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ให้คณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้มีการประชุมใหญ่ สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทาง บัญชีของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย</p>	<p>“(๗) ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกถอนออกจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนผู้แทนสหกรณ์ซึ่งมาประชุม”</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ให้คณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจัดให้มีการประชุมใหญ่ สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทาง บัญชีของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย</p> <p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของ มาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ให้คณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจัดให้มีการประชุมใหญ่ สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทาง บัญชีของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย</p>	<p>เพิ่มความ (๗) ของมาตรา ๑๑๕ เพื่อเปิดโอกาสให้ที่ประชุมใหญ่สามารถถอดถอนกรรมการ สันนิบาตสหกรณ์ออกจากตำแหน่งได้ โดยกำหนดให้มี คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของผู้ซึ่งมาประชุม เป็นเกณฑ์เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะเรียกประชุมใหญ่ วิสามัญเมื่อใดก็ได้ หรือเมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดทำหนังสือร้องขอ ต่อคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เรียกประชุมใหญ่สามัญ ในหนังสือ ร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด</p> <p>ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุม ใหญ่สามัญ ให้คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทยเรียกประชุมใหญ่สามัญภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ</p>	<p>เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะเรียกประชุมใหญ่ วิสามัญเมื่อใดก็ได้ หรือเมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน สิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดทำหนังสือร้องขอต่อ คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้เรียกประชุมใหญ่สามัญ ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุ ว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด</p> <p>ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่ วิสามัญ ให้คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทยเรียกประชุมใหญ่สามัญภายใน สามสิบวันนับ แต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ</p> <p>“ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่เรียกประชุมใหญ่สามัญตาม วรรคสามสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวน สมาชิกทั้งหมดอาจทำหนังสือร้องขอภายในหกสิบวันนับ แต่วันพ้นกำหนดเวลาตามวรรคสาม เพื่อให้รัฐมนตรีเรียก ประชุมใหญ่สามัญได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้รัฐมนตรีเรียก ประชุมใหญ่สามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ หนังสือร้องขอ”</p>	<p>เพิ่มความในวรรคสี่ของมาตรา ๑๑๖ เพื่อเป็น การกำหนดระยะเวลาให้สมาชิกเข้าชื่อร้องขอเพื่อแสดง เจตนาของสมาชิกว่ายังประสงค์ให้รัฐมนตรีเรียก ประชุมใหญ่สามัญอีก หากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ และกำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้รัฐมนตรีซึ่งได้รับหนังสือ ร้องขอจากสมาชิกต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	<p>ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑๗/๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒</p> <p>“มาตรา ๑๑๗/๑ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือผู้แทนของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติวินิจฉัยได้</p> <p>คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้เป็นที่สิ้นสุด และให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น”</p>	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการจัดให้มีคณะกรรมการดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	<p>กำหนดบทเฉพาะกาลให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการฯ ชุดใหม่ ซึ่งต้องจัดให้มีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	<p>เพิ่มมาตรา ๑๑๗/๑ เพื่อให้อำนาจคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติในการวินิจฉัยเพื่อแก้ปัญหาในสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเมื่อประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยร้องขอให้วินิจฉัยได้</p>

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	กำหนดรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้เนื่องจากมีบทเฉพาะกาล จึงต้องกำหนดให้มีผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อมูลพื้นฐาน “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์”

1. ความหมายของสหกรณ์

สหกรณ์ คือ "องค์การของบรรดาบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินวิสาหกิจที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวังร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม"

2. คุณค่าสหกรณ์

"สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพสมาชิก สหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อคนอื่นโดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์"

3. หลักการสหกรณ์

หลักสหกรณ์ คือ "แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม" ซึ่งประกอบด้วย การที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

4. อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์คือ "ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม"

5. ประเภทของสหกรณ์ มี 6 ประเภท ได้แก่

1). **สหกรณ์การเกษตร** คือ องค์การที่ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรรวมกันจัด ตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมาย ว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของ สมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น **สหกรณ์การเกษตรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ**

(1). สหกรณ์ขั้นปฐมหรือสหกรณ์ท้องถิ่น เป็นสหกรณ์ที่มีแดนดำเนินงานคลุมหนึ่งอำเภอ และให้ทำหน้าที่เป็นสหกรณ์อเนกประสงค์

(2). สหกรณ์ขั้นมัธยมหรือชุมนุมสหกรณ์จังหวัด เป็นสหกรณ์ ซึ่งจัดตั้งโดยสหกรณ์ขั้นปฐมอย่างน้อย 3 สหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน กิจการของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกในด้านต่างๆ เช่น การเงิน การขาย การซื้อ และการแปรรูป เป็นต้น

(3). สหกรณ์ขั้นยอดหรือชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ เป็นองค์การที่ทำธุรกิจด้านการตลาด การจัดหาสินค้าจากผู้ผลิต และเป็นคลังสินค้าให้แก่สหกรณ์

2). สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไข ให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมกันโดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3). สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการ จัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริม อาชีพ รวมทั้งกิจการให้บริการสาธารณสุขภาคแก่สมาชิก

4). สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่มีผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียน ตามกฎหมายสหกรณ์ในประเภท สหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วย ความสมัครใจเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อมาตรฐานทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ

5). สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคล ซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตามหลักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6). สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีประชาชนไม่น้อยกว่า 10 คน ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดย ยึดหลักการประหยัดการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ ปัญหาต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

6. ข้อเปรียบเทียบระหว่างสหกรณ์กับองค์กรธุรกิจรูปอื่น

1). สหกรณ์กับองค์กรธุรกิจรูปอื่น มีลักษณะคล้ายกันในข้อที่มีการรวมทุนและมีการประกอบธุรกิจซื้อ-ขาย แต่มีหลักการที่แตกต่างกันหลายประการ ดังตารางต่อไปนี้

ลักษณะ	สหกรณ์	ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด
1. วัตถุประสงค์	1. ดำเนินธุรกิจและบริการเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ	1. ดำเนินธุรกิจเพื่อการค้า ทำธุรกิจกับบุคคลภายนอกเพื่อแสวงหากำไรให้มากที่สุด
2. ลักษณะการรวมกัน	2. มุ่งด้านการรวบรวมคนมากกว่าทุน	2. มุ่งด้านการรวบรวมทุนต้องการทุนในการดำเนินงานมาก
3. หุ้นและมูลค่าหุ้น	3. ราคาหุ้นคงที่และมีอัตราต่ำเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงหุ้นได้ หุ้นมีจำนวนไม่จำกัด	3. ราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงตามฐานะของกิจการ จำนวนหุ้นมีจำกัด
4. การควบคุม และการออกเสียง	4. ควบคุมตามแบบประชาธิปไตย สมาชิกออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียง (ยกเว้นระดับ ชุมชนสหกรณ์) และออกเสียงแทนกันไม่ได้	4. ออกเสียงได้ตามจำนวนหุ้นที่ถือและออกเสียงแทนกันได้
5. การแบ่งกำไร	5. การแบ่งกำไรจะแบ่งตามความมากน้อยของการทำธุรกิจกับสหกรณ์ และจำนวนหุ้นที่ถือ	5. การแบ่งกำไร แบ่งตามจำนวนหุ้นที่ถือ ถือหุ้นมากได้เงินปันผลคืนมาก

2). สหกรณ์กับรัฐวิสาหกิจ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ จะดำเนินการโดยรัฐบาลหรือในนามของรัฐบาลไม่ใช่กิจกรรมของเอกชน งานของรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องสาธารณูปโภค เช่น การรถไฟ การสื่อสารไปรษณีย์โทร

เลข โทรศัพท์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้มุ่งในด้านให้สวัสดิการแก่ประชาชน ส่วนสหกรณ์นั้นเป็นของสมาชิกดำเนินธุรกิจ เพื่อต้องการจะช่วยเหลือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สมาชิก

3). สหกรณ์กับองค์กรการกุศล องค์กรการกุศลมีจุดมุ่งหมายเพื่อสงเคราะห์ผู้ยากจนหรือทุพพลภาพให้พ้นจากความยากลำบาก เป็นการช่วยเหลือจากภายนอก ไม่ใช่เป็นการส่งเสริมให้ช่วยตนเอง จึงอาจจะทำให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์มีลักษณะนิสัยอ่อนแอลงไปอีก ส่วนสหกรณ์นั้นส่งเสริมให้สมาชิกมีลักษณะนิสัยเข้มแข็งนอกจากนี้ประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์ย่อมถาวรกว่าการช่วยเหลือขององค์กรการกุศล

4). สหกรณ์กับสหภาพแรงงาน ในสหภาพแรงงานบรรดาลูกจ้างจะรวมกันโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดกำลังเป็นปึกแผ่น เพื่อต่อรองกับนายจ้างในเรื่องผลประโยชน์ของการทำงานหรือสวัสดิการของลูกจ้าง บางครั้งอาจใช้วิธีการรุนแรงเพื่อบังคับให้นายจ้างปฏิบัติตามที่ลูกจ้างเรียกร้อง สำหรับกรร่วมมือกันแบบสหกรณ์นั้นสมาชิกจะร่วมมือกันจัดการประกอบการขึ้น แล้วสมาชิกก็อาศัยบริการนั้นให้เป็นประโยชน์แก่อาชีพหรือการครองชีพของสมาชิกร่วมกัน การทำงานของสหกรณ์เป็นวิธีการที่ไม่ก่อความเดือดร้อนหรือเรียกร้องให้ใครช่วยแต่จะติดต่อกับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับธุรกิจซื้อขายตามปกติ

7. การตรวจการสหกรณ์และการสอบบัญชี

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตามความในมาตรา 16 (3) ในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ชำระบัญชีสหกรณ์การตรวจการสหกรณ์ ปัจจุบันได้มีระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยผู้ตรวจการสหกรณ์ พ.ศ.2545 ประกาศ ณ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2545 และคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 827/2546 สั่ง ณ วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2546 มอบให้รองนายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจในการแต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ คือ

- ในราชการบริหารงานส่วนกลาง มอบให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ เป็นผู้ใช้อำนาจแต่งตั้ง
- ในราชการบริหารงานส่วนภูมิภาค มอบให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ 1 พื้นที่ 2 หรือสหกรณ์จังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นผู้ใช้อำนาจแต่งตั้งข้าราชการคนใดเป็นผู้ตรวจการสหกรณ์ ข้าราชการคนนั้นต้องมีชื่อได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ส่งเสริมสหกรณ์สำหรับสหกรณ์ที่ต้องทำหน้าที่ผู้ตรวจการสหกรณ์ และต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 6 ขึ้นไป

ผู้ตรวจการสหกรณ์สามารถดำเนินการในด้านการตรวจสอบสหกรณ์ตามกฎหมายและคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- มาตรา 17 นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่หรือเชิญสมาชิกของสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของ สหกรณ์ได้
- มาตรา 19 ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียน สหกรณ์
- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 379/2546 เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการสหกรณ์ สั่ง ณ วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2546

จำนวนสหกรณ์แยกตามประเภทของสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2539 - 2548
Number of Co-operatives Classified by Type , 1996 - 2005

ประเภทสหกรณ์ (Type of Co-operatives)	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
สหกรณ์ภาคการเกษตร (Agricultural Co-operative Group)	2,984	3,260	3,398	3,519	3,546	3,401	3,588	3,910	3,951	4,118
สหกรณ์การเกษตร (Agricultural Co-operatives)	2,832	3,097	3,226	3,344	3,370	3,239	3,419	3,748	3,787	3,945
สหกรณ์ประมง (Fisheries Co-operatives)	57	64	72	75	76	64	71	67	71	80
สหกรณ์นิคม (Land Settlement Co-operatives)	95	99	100	100	100	98	98	95	93	93
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร (Non Agricultural Co-operative Group)	1,812	1,919	1,969	2,030	2,064	1,940	2,041	2,186	2,296	2,435
สหกรณ์ออมทรัพย์ (Thrift and Credit Co-operatives)	1,127	1,199	1,244	1,283	1,295	1,294	1,346	1,460	1,529	1,566
สหกรณ์ร้านค้า (Consumer Co-operatives)	347	371	369	369	369	248	246	240	250	249
สหกรณ์บริการ (Service Co-operatives)	338	349	356	378	400	398	449	486	517	620
รวมทั้งประเทศ (Whole Kingdom)	4,796	5,179	5,367	5,549	5,610	5,341	5,629	6,096	6,247	6,553

หมายเหตุ : จำนวนสหกรณ์ตั้งแต่ปี 2539-2547 ไม่ได้ับรวมสหกรณ์ที่หยุดดำเนินการ(แต่ยังไม่ได้เลิกสหกรณ์)

จำนวนสมาชิกสหกรณ์แยกตามประเภทของสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2539 - 2548

Number of Co-operative Membership Classified by Type , 1996 - 2005

ประเภทสหกรณ์ (Type of Co-operatives)	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
สหกรณ์ภาคการเกษตร (Agricultural Co-operative Group)	4,079,981	4,481,736	4,659,373	4,817,240	4,950,734	5,135,385	5,266,169	5,511,187	5,585,866	5,831,434
สหกรณ์การเกษตร (Agricultural Co-operatives)	3,942,416	4,338,095	4,507,082	4,659,070	4,789,493	4,969,962	5,095,554	5,340,436	5,419,250	5,654,384
สหกรณ์ประมง (Fisheries Co-operatives)	9,384	10,722	12,215	13,061	13,859	13,650	14,113	12,389	13,615	16,299
สหกรณ์นิคม (Land Settlement Co-operatives)	128,181	132,919	140,076	145,109	147,382	151,773	156,502	158,362	153,001	160,751
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร (Non Agricultural Co-operative Group)	2,721,155	2,873,949	2,974,100	3,018,571	3,135,529	3,114,234	3,185,285	3,305,099	3,350,520	3,520,322
สหกรณ์ออมทรัพย์ (Thrift and Credit Co-operatives)	1,881,129	1,988,272	2,067,022	2,086,425	2,169,819	2,191,717	2,243,938	2,323,893	2,311,590	2,478,134
สหกรณ์ร้านค้า (Consumer Co-operatives)	731,737	769,845	781,373	799,445	819,021	723,860	709,741	729,606	777,779	767,283
สหกรณ์บริการ (Service Co-operatives)	108,289	115,832	125,705	132,701	146,689	198,657	231,606	251,600	261,151	274,905
รวมทั้งประเทศ (Whole Kingdom)	6,801,136	7,355,685	7,633,473	7,835,811	8,086,263	8,249,619	8,451,454	8,816,286	8,936,386	9,351,756

หมายเหตุ : จำนวนสหกรณ์ตั้งแต่ปี 2539-2547 ไม่ได้รวมสหกรณ์ที่หยุดดำเนินการ(แต่ยังไม่ได้เลิกสหกรณ์)

สงวนลิขสิทธิ์ 2548 โดย กลุ่มฐานข้อมูลสารสนเทศ ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมสหกรณ์ / Copyright 2005 by www.cpd.go.th

โทรศัพท์ 0-2628-5519 , 0-2281-8621 โทรสาร 0-2281-0004 ดิคตอเบอร์ภายใน 0-2281-3095 ต่อ 609 และ 610 E-mail : pich_p@cpd.go.th

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

ข้อมูลผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สหกรณ์ทุกประเภท

สหกรณ์เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน อาชีพเดียวกันหรือถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน สหกรณ์แต่ละประเภทมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ ปัจจุบันสหกรณ์ในประเทศไทยที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. สหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์ประมง
3. สหกรณ์นิคม
4. สหกรณ์ร้านค้า
5. สหกรณ์บริการ
6. สหกรณ์ออมทรัพย์

โดย 3 ประเภทแรกจัดเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร (เกษตร ประมง นิคม) ส่วนที่เหลืออีก 3 ประเภทหลังจัดเป็นสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (ร้านค้า บริการ ออมทรัพย์) และสารสนเทศนำรู้ทางการเงินของสหกรณ์ทุกประเภท ประจำปี 2547 เล่มนี้ นำเสนอข้อมูลแยกเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ด้วยเช่นกัน ปัจจุบันมีจำนวนสหกรณ์ไทยรวมทั้งสิ้น 6,852 สหกรณ์

ขอบเขตข้อมูล

สารสนเทศนำรู้ทางการเงินของสหกรณ์ทุกประเภทประจำปี 2547 เล่มนี้ ใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ทุกประเภททั่วประเทศ (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) ที่ผ่านการตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยผู้สอบบัญชีสหกรณ์แล้วในปี 2547 ประมวลผลข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2548 จำนวนทั้งสิ้น 5,755 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 83.99 ของสหกรณ์ทั้งหมด แยกเป็นข้อมูลของสหกรณ์ภาคการเกษตร (เกษตร ประมง นิคม) จำนวน 3,628 สหกรณ์ และข้อมูลสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (ร้านค้า บริการ ออมทรัพย์) จำนวน 2,127 สหกรณ์

จำนวนสหกรณ์ 5,755 แห่ง กับสมาชิก 8.65 ล้านคน

จำนวนสหกรณ์ในประเทศไทยตามทะเบียนสหกรณ์ปี 2547 รวมทั้งสิ้น 6,852 สหกรณ์ แยกเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร (เกษตร ประมง นิคม) 4,362 สหกรณ์ และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (ร้านค้า บริการ ออมทรัพย์) 2,490 สหกรณ์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ประเมินรวม 5,755 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 83.99 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 8.65 ล้านคน เฉลี่ยจำนวนสมาชิก 1,503 คนต่อสหกรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

สหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น (สหกรณ์)						จำนวนสมาชิก (คน)	เฉลี่ยสมาชิก ต่อสหกรณ์ (คน/สหกรณ์)
	ประมวลผลข้อมูลได้		รวบรวมข้อมูลไม่ได้*		รวม			
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%		
ภาคการเกษตร	3,628	52.95	734	10.71	4,362	63.66	5,373,547	1,481
- เกษตร	3,474	50.70	696	10.16	4,170	60.86	5,203,798	1,498
- ประมง	69	1.01	27	0.39	96	1.40	13,045	189
- นิคม	85	1.24	11	0.16	96	1.40	156,704	1,844
นอกภาคการเกษตร	2,127	31.04	363	5.30	2,490	36.34	3,275,224	1,315
- ร้านค้า	217	3.17	135	1.97	352	5.14	656,782	3,027
- บริการ	453	6.61	134	1.96	587	8.57	233,837	516
- ออมทรัพย์	1,457	21.26	94	1.37	1,551	22.63	2,384,605	1,637
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	5,755	83.99	1,097	16.01	6,852	100.00	8,648,771	1,503

*ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่ยังไม่ถึงรอบบัญชี/ชำระบัญชี/ดำเนินคดี/เลิก/พิทักษ์ทรัพย์/ล้มละลาย และเอกสารไม่พร้อม เป็นต้น

แหล่งที่มาของเงินทุน 626,320.69 ล้านบาท

ปี 2547 สหกรณ์ทั้ง 5,755 สหกรณ์ มีเงินทุนดำเนินงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 626,320.69 ล้านบาท แยกเป็น ภาคการเกษตร 74,915.10 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.96 และนอกภาคการเกษตร จำนวน 551,405.59 ล้านบาท หรือร้อยละ 88.04 เฉลี่ยทุนดำเนินงาน 108.83 ล้านบาท/สหกรณ์ แหล่งเงินทุนที่สำคัญมีดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	แหล่งที่มาของเงินทุน							
	หุ้นสมาชิก	เงินรับฝาก	ทุนสำรอง/ ทุนสะสมอื่น	เงินกู้ยืมและอื่น ๆ				รวม ทั้งสิ้น
				เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะยาว	อื่น ๆ	รวม	
ภาคการเกษตร	16,938.28	23,909.04	10,326.66	16,899.00	1,187.83	5,654.29	23,741.12	74,915.10
- เกษตร	16,204.80	23,106.41	9,883.35	15,982.50	1,102.28	4,936.73	22,021.51	71,216.07
- ประมง	161.98	65.81	94.12	221.79	17.62	356.60	596.01	917.92
- นิคม	571.50	736.82	349.19	694.71	67.93	360.96	1,123.60	2,781.11
นอกภาคการเกษตร	251,558.38	179,307.18	53,172.84	28,581.46	28,877.54	9,908.19	67,367.19	551,405.59
- ร้านค้า	268.62	16.43	1,080.52	85.57	15.49	488.37	589.43	1,955.00
- บริการ	679.22	398.27	274.98	210.73	240.16	655.30	1,106.19	2,458.66
- ออมทรัพย์	250,610.54	178,892.48	51,817.34	28,285.16	28,621.89	8,764.52	65,671.57	546,991.93
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	268,496.66	203,216.22	63,499.50	45,480.46	30,065.37	15,562.48	91,108.31	626,320.69
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	31,044.49	23,496.54	7,342.03	5,258.60	3,476.26	1,799.39	10,534.25	72,417.31
- ภาคการเกษตร	3,152.16	4,449.40	1,921.76	3,144.85	221.05	1,052.25	4,418.15	13,941.46
- นอกภาคการเกษตร	76,806.47	54,746.54	16,234.87	8,726.57	8,816.97	3,025.19	20,568.73	168,356.60
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	46.66	35.31	11.03	7.90	5.23	2.70	15.83	108.83
- ภาคการเกษตร	4.67	6.59	2.85	4.66	0.32	1.56	6.54	20.65
- นอกภาคการเกษตร	118.27	84.30	25.00	13.44	13.57	4.66	31.67	259.24

แหล่งใช้ไปของเงินทุน 626,320.69 ล้านบาท

แหล่งใช้เงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์ทั้ง 5,755 สหกรณ์ พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งใช้เงินทุนไปกับลูกหนี้เงินให้กู้ยืมร้อยละ 79.14 (แยกเป็นของสมาชิกร้อยละ 74.12 และสหกรณ์อื่นร้อยละ 5.02) แบ่งเป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมของภาคการเกษตร 44,894.69 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตรจำนวน 450,797.78 ล้านบาท รายละเอียดมีดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	เงินสด/เงิน ฝากธนาคาร /ฝากสหกรณ์อื่น	เงินลงทุน	* ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมสุทธิ			** ลูกหนี้ การค้า/ อื่นสุทธิ	สินค้า คงเหลือ สุทธิ	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์และ พาหนะสุทธิ	อื่น ๆ	รวมทั้งสิ้น
			สมาชิกกู้	สหกรณ์ อื่นกู้	รวม					
ภาคการเกษตร	10,093.56	785.32	44,817.68	77.01	44,894.69	4,652.86	3,004.80	6,151.72	5,332.15	74,915.10
- เกษตร	9,644.79	768.91	42,988.79	62.77	43,051.56	4,434.33	2,930.08	5,461.84	4,924.56	71,216.07
- ประมง	61.28	0.77	209.50	0.19	209.69	84.37	14.24	484.98	62.59	917.92
- นิคม	387.49	15.64	1,619.39	14.05	1,633.44	134.16	60.48	204.90	345.00	2,781.11
นอกภาคการเกษตร	32,996.55	58,244.30	419,430.05	31,367.73	450,797.78	3,703.62	349.95	2,684.73	2,628.66	551,405.59
- ร้านค้า	626.73	130.15	52.33	-	52.33	382.64	216.01	460.54	86.60	1,955.00
- บริการ	500.30	104.86	684.58	0.27	684.85	356.31	105.05	474.90	232.39	2,458.66
- ออมทรัพย์	31,869.52	58,009.29	418,693.14	31,367.46	450,060.60	2,964.67	28.89	1,749.29	2,309.67	546,991.93
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	43,090.11	59,029.62	464,247.73	31,444.74	495,692.47	8,356.48	3,354.75	8,836.45	7,960.81	626,320.69
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	4,982.22	6,825.20	53,677.88	3,635.75	57,313.63	966.20	387.89	1,021.70	920.46	72,417.31
- ภาคการเกษตร	1,878.38	146.15	8,340.43	14.33	8,354.76	865.88	559.18	1,144.82	992.30	13,941.46
- นอกภาคการเกษตร	10,074.59	17,783.30	128,061.49	9,577.28	137,638.76	1,130.80	106.85	819.71	802.59	168,356.60
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	7.49	10.26	80.67	5.46	86.13	1.45	0.58	1.54	1.38	108.83
- ภาคการเกษตร	2.78	0.22	12.35	0.02	12.37	1.28	0.83	1.70	1.47	20.65
- นอกภาคการเกษตร	15.51	27.38	197.19	14.75	211.94	1.74	0.16	1.26	1.24	259.24

*จำนวนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น 497,170.26 ล้านบาท หักหนี้สงสัยจะสูญ 1,477.79 ล้านบาท คงเหลือเป็นลูกหนี้สุทธิ 495,692.47 ล้านบาท แยกเป็น
- ภาคการเกษตร จำนวนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น 45,757.16 ล้านบาท หักหนี้สงสัยจะสูญ 862.47 ล้านบาท คงเหลือเป็นลูกหนี้สุทธิ 44,894.69 ล้านบาท
- นอกภาคการเกษตร จำนวนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น 451,413.10 ล้านบาท หักหนี้สงสัยจะสูญ 615.32 ล้านบาท คงเหลือเป็นลูกหนี้สุทธิ 450,797.78 ล้านบาท

5 ธุรกิจหลักของสหกรณ์

ปี 2547 สหกรณ์ทุกประเภทดำเนินธุรกิจตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ 5 ด้าน มีมูลค่าธุรกิจรวมทั้งสิ้น 703,775.38 ล้านบาทต่อปี หรือ 58,647.95 ล้านบาทต่อเดือน พบว่า สหกรณ์นอกภาคการเกษตรมีมูลค่าธุรกิจรวมเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าสหกรณ์ภาคการเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	รับฝากเงิน	ให้เงินกู้ยืม	จัดหาสินค้า มาจำหน่าย	รวบรวมผลิต ผลสมาชิก	ให้บริการ และส่งเสริมฯ	รวมทั้งสิ้น	เฉลี่ยต่อเดือน
ภาคการเกษตร	25,928.59	28,749.39	20,524.73	26,365.52	265.17	101,833.40	8,486.12
- เกษตร	24,835.82	27,637.85	19,458.96	25,005.37	206.41	97,144.41	8,095.37
- ประมง	74.34	109.03	487.09	61.14	49.74	781.34	65.11
- นิคม	1,018.43	1,002.51	578.68	1,299.01	9.02	3,907.65	325.64
นอกภาคการเกษตร	123,834.35	472,434.31	5,295.38	32.84	345.10	601,941.98	50,161.83
- ร้านค้า	29.31	58.81	4,487.97	1.23	24.03	4,601.35	383.44
- บริการ	303.99	568.51	763.34	31.61	295.74	1,963.19	163.60
- ออมทรัพย์	123,501.05	471,806.99	44.07	-	25.33	595,377.44	49,614.79
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	149,762.94	501,183.70	25,820.11	26,398.36	610.27	703,775.38	58,647.95
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	17,316.09	57,948.55	2,985.41	3,052.27	70.56	81,372.88	6,781.07
- ภาคการเกษตร	4,825.23	5,350.17	3,819.58	4,906.54	49.35	18,950.87	1,579.24
- นอกภาคการเกษตร	37,809.43	144,244.88	1,616.80	10.03	105.37	183,786.51	15,315.54
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	26.02	87.09	4.48	4.59	0.11	122.29	10.19
- ภาคการเกษตร	7.15	7.92	5.66	7.27	0.07	28.07	2.34
- นอกภาคการเกษตร	58.22	222.11	2.49	0.02	0.16	283.00	23.58

*แยกเป็นเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก 471,884.30 ล้านบาท และเงินให้กู้ยืมแก่สหกรณ์อื่น 29,299.40 ล้านบาท

กำไรสุทธิ 23,502.85 ล้านบาท

ในรอบปี 2547 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 5,755 สหกรณ์ พบว่า โดยภาพรวมสหกรณ์สามารถดำเนินงานมีกำไรมากกว่าขาดทุน คือ มีกำไร 4,223 สหกรณ์ เป็นเงิน 23,974.33 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 73.38 ขาดทุน 1,322 สหกรณ์ เป็นเงิน 471.48 ล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.97 อีกร้อยละ 3.65 ไม่ดำเนินงาน 210 สหกรณ์ สหกรณ์ประมงและสหกรณ์นิคมมีค่าใช้จ่ายต่อรายได้ค่อนข้างสูงร้อยละ 103.73 และร้อยละ 100.43 ส่งผลให้ประสพการขาดทุน มีรายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	รายได้	ค่าใช้จ่าย	กำไร	ขาดทุน	กำไรสุทธิ	อัตราค่าใช้จ่าย ต่อรายได้ (%)
ภาคการเกษตร	55,088.71	53,358.37	2,114.56	384.22	1,730.34	96.86
- เกษตร	52,250.11	50,486.70	2,051.25	287.84	1,763.41	96.63
- ประมง	631.76	655.34	8.33	31.91	(23.58)	103.73
- นิคม	2,206.84	2,216.33	54.98	64.47	(9.49)	100.43
นอกภาคการเกษตร	38,832.69	17,060.18	21,859.77	87.26	21,772.51	43.93
- ร้านค้า	4,646.76	4,541.37	122.46	17.07	105.39	97.73
- บริการ	1,246.99	1,206.96	103.15	63.12	40.03	96.79
- ออมทรัพย์	32,938.94	11,311.85	21,634.16	7.07	21,627.09	34.34
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	93,921.40	70,418.55	23,974.33	471.48	23,502.85	74.98
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	10,859.51	8,142.03	2,771.99	54.51	2,717.48	74.98
- ภาคการเกษตร	10,251.83	9,929.82	393.51	71.50	322.01	96.86
- นอกภาคการเกษตร	11,856.50	5,208.86	6,674.28	26.64	6,647.64	43.93
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	16.32	12.24	4.16	0.08	4.08	75.00
- ภาคการเกษตร	15.18	14.71	0.58	0.11	0.47	96.90
- นอกภาคการเกษตร	18.26	8.02	10.28	0.04	10.24	43.92

ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม 497,170.26 ล้านบาท

ปี 2547 สหกรณ์มีลูกหนี้เงินให้กู้ยืม คิดเป็นมูลค่าหนี้ทั้งสิ้น 497,170.26 ล้านบาท แยกเป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมของสหกรณ์ภาคการเกษตร 45,757.16 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.20 และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 451,413.10 ล้านบาท หรือร้อยละ 90.80 โดยแบ่งเป็นเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก 465,724.01 ล้านบาท (แยกเป็นภาคการเกษตร 45,679.13 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร 420,044.88 ล้านบาท) และเงินให้กู้ยืมแก่สหกรณ์อื่น 31,446.25 ล้านบาท จำแนกลูกหนี้ตามประเภทเงินกู้ยืม ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	ประเภทลูกหนี้เงินกู้ยืม						*รวม ทั้งสิ้น	ร้อยละ
	ระยะสั้น (1 ปี)	ระยะปานกลาง (3-5 ปี)	ระยะยาว (> 5 ปี)	ฉุกเฉิน (1-2 เดือน)	สามัญ (1-10 ปี)	พิเศษ (1-15 ปี)		
ภาคการเกษตร	21,862.10	21,887.10	2,007.96	-	-	-	45,757.16	9.20
- เกษตร	20,768.72	21,135.67	1,888.06	-	-	-	43,792.45	8.81
- ประมง	121.74	92.49	-	-	-	-	214.23	0.04
- นิคม	971.64	658.94	119.90	-	-	-	1,750.48	0.35
นอกภาคการเกษตร	471.18	157.46	117.93	27,793.73	356,381.98	66,490.82	451,413.10	90.80
- ร้านค้า	43.66	8.70	0.05	-	-	-	52.41	0.01
- บริการ	427.52	148.76	117.88	-	-	-	694.16	0.14
- ออมทรัพย์	-	-	-	27,793.73	356,381.98	66,490.82	450,666.53	90.65
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	22,333.28	22,044.56	2,125.89	27,793.73	356,381.98	66,490.82	497,170.26	100.00
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	2,582.25	2,548.87	245.80	3,213.60	41,206.08	7,687.89	57,484.49	
- ภาคการเกษตร	4,068.47	4,073.12	373.67	-	-	-	8,515.26	
- นอกภาคการเกษตร	143.86	48.08	36.01	8,486.05	108,811.48	20,301.15	137,826.63	
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	3.88	3.83	0.37	4.83	61.93	11.55	86.39	
- ภาคการเกษตร	6.03	6.03	0.55	-	-	-	12.61	
- นอกภาคการเกษตร	0.22	0.07	0.06	13.07	167.55	31.26	212.23	

*จำนวนของลูกหนี้เงินให้กู้ยืมทั้งสิ้น ตั้งเป็นหนี้สงสัยจะสูญจำนวน 1,477.79 ล้านบาท แยกเป็นของภาคการเกษตร 862.47 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร 615.32 ล้านบาท

เงินรับฝาก 203,216.22 ล้านบาท

รอบปี 2547 สหกรณ์มีเงินรับฝากรวมทั้งสิ้น 149,762.94 ล้านบาท/ปี หรือ 12,480.24 ล้านบาท/เดือน แยกเป็น เงินรับฝากของสหกรณ์ภาคการเกษตร 25,928.59 ล้านบาท และเงินรับฝากสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 123,834.35 ล้านบาท สิ้นปีมีเงินรับฝากคงเหลือ จำนวน 203,216.22 ล้านบาท แยกเป็นเงินฝากประเภทออมทรัพย์ 184,808.34 ล้านบาท และเงินฝากประจำ 18,407.88 ล้านบาท สหกรณ์ออมทรัพย์มีเงินฝากมากที่สุดร้อยละ 88.03 ของเงินฝากทั้งหมด มีรายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	เงินรับฝากระหว่างปี*			เฉลี่ยฝาก ต่อเดือน	เงินรับฝากคงเหลือสิ้นปี*			ร้อยละ
	ออมทรัพย์	ประจำ	รวม		ออมทรัพย์	ประจำ	รวม	
ภาคการเกษตร	25,258.33	670.26	25,928.59	2,160.72	23,203.41	705.62	23,909.03	11.76
- เกษตร	24,175.26	660.56	24,835.82	2,069.65	22,404.17	702.23	23,106.40	11.37
- ประมง	74.34	-	74.34	6.20	65.80	0.01	65.81	0.03
- นิคม	1,008.73	9.70	1,018.43	84.87	733.44	3.38	736.82	0.36
นอกภาคการเกษตร	106,260.20	17,574.15	123,834.35	10,319.52	161,604.93	17,702.26	179,307.19	88.24
- ร้านค้า	29.11	0.20	29.31	2.44	16.22	0.21	16.43	0.01
- บริการ	267.86	36.13	303.99	25.33	347.51	50.77	398.28	0.20
- ออมทรัพย์	105,963.23	17,537.82	123,501.05	10,291.75	161,241.20	17,651.28	178,892.48	88.03
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	131,518.53	18,244.41	149,762.94	12,480.24	184,808.34	18,407.88	203,216.22	100.00
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	15,206.61	2,109.48	17,316.09	1,443.01	21,368.16	2,128.38	23,496.54	
- ภาคการเกษตร	4,700.49	124.73	4,825.22	402.10	4,318.08	131.31	4,449.39	
- นอกภาคการเกษตร	32,443.64	5,365.79	37,809.43	3,150.79	49,341.64	5,404.90	54,746.54	
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	22.85	3.17	26.02	2.17	32.11	3.20	35.31	
- ภาคการเกษตร	6.96	0.18	7.14	0.60	6.40	0.19	6.59	
- นอกภาคการเกษตร	49.96	8.26	58.22	4.85	75.98	8.32	84.30	

*แยกเป็นเงินรับฝากของสมาชิก 148,573.99 ล้านบาท คงเหลือสิ้นปี 202,351.42 ล้านบาท และเงินรับฝากของสหกรณ์อื่น 1,188.95 ล้านบาท คงเหลือสิ้นปี 864.80 ล้านบาท

ยอดจำหน่ายสินค้า 25,820.11 ล้านบาท และยอดรวบรวมผลผลิต 26,398.36 ล้านบาท

รอบปี 2547 สหกรณ์จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 25,820.11 ล้านบาทต่อปี หรือ 2,151.68 ล้านบาทต่อเดือน ส่วนการรวบรวมผลผลิตสมาชิกเพื่อขายมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 26,398.36 ล้านบาทต่อปี หรือ 2,199.86 ล้านบาทต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	ประเภทสินค้าจำหน่าย						รวม	ประเภทผลผลิตสมาชิก						รวม
	ปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืช	น้ำมัน	เครื่องจักร/อุปกรณ์การเกษตร	อาหารสัตว์	ปุ๋ย	อื่น ๆ		ข้าวเปลือก/ข้าวโพด	ถั่ว/ถั่วเหลือง	ยางพารา	น้ำมันปาล์ม	นมดิบ	อื่น ๆ	
ภาคการเกษตร	4,633.64	5,991.43	1,426.77	2,683.65	-	5,789.24	20,524.73	7,191.29	513.38	10,671.93	1,119.28	5,036.88	1,832.76	26,365.52
- เกษตร	4,385.84	5,400.44	1,416.26	2,603.94	-	5,652.48	19,458.96	6,974.30	414.50	10,579.74	234.03	5,036.88	1,765.92	25,005.37
- ประมง	6.31	370.04	1.55	66.11	-	43.08	487.09	-	-	-	-	-	61.14	61.14
- นิคม	241.49	220.95	8.96	13.60	-	93.68	578.68	216.99	98.88	92.19	885.25	-	5.70	1,299.01
นอกภาคการเกษตร	2.85	870.01	17.37	38.71	1,384.53	2,981.91	5,295.38	32.34	-	-	-	-	0.50	32.84
- ร้านค้า	-	559.16	17.37	38.61	1,384.53	2,488.30	4,487.97	1.23	-	-	-	-	-	1.23
- บริการ	2.04	310.85	-	0.10	-	450.35	763.34	31.11	-	-	-	-	0.50	31.61
- ออมทรัพย์	0.81	-	-	-	-	43.26	44.07	-	-	-	-	-	-	-
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	4,636.49	6,861.44	1,444.14	2,722.36	1,384.53	8,771.15	25,820.11	7,223.63	513.38	10,671.93	1,119.28	5,036.88	1,833.26	26,398.36
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	536.09	793.34	166.98	314.77	160.08	1,014.15	2,985.41	835.22	59.36	1,233.92	129.41	582.38	211.97	3,052.26
- ภาคการเกษตร	862.30	1,114.99	265.52	499.42	-	1,077.36	3,819.59	1,338.28	95.54	1,986.01	208.29	937.35	341.07	4,906.54
- นอกภาคการเกษตร	0.87	265.63	5.30	11.82	422.73	910.44	1,616.79	9.87	-	-	-	-	0.15	10.02
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	0.81	1.19	0.25	0.47	0.24	1.52	4.48	1.26	0.09	1.85	0.19	0.88	0.32	4.59
- ภาคการเกษตร	1.28	1.65	0.39	0.74	-	1.60	5.66	1.98	0.14	2.94	0.31	1.39	0.51	7.27
- นอกภาคการเกษตร	0.00	0.41	0.01	0.02	0.65	1.40	2.49	0.02	-	-	-	-	0.00	0.02

ฐานะทางการเงิน

ณ วันสิ้นปี 2547 ฐานะการเงินของสหกรณ์ทุกประเภท พบว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเงินลงทุนและลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 67.40 โดยมีหนี้สินคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 88.65 ของทุนสหกรณ์ รายละเอียดเป็นดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

สหกรณ์	สินทรัพย์				หนี้สิน			ทุนของสหกรณ์
	สินทรัพย์หมุนเวียน	เงินลงทุน/ลูกหนี้ระยะยาว	ที่ดิน อาคาร และอื่น ๆ	รวม	หนี้สินหมุนเวียน	หนี้สินระยะยาวและอื่น ๆ	รวม	
ภาคการเกษตร	54,203.88	13,990.18	6,721.04	74,915.10	44,000.89	3,649.27	47,650.16	27,264.94
- เกษตร	51,830.58	13,503.03	5,882.46	71,216.07	42,059.95	3,067.96	45,127.91	26,088.16
- ประมง	328.18	78.80	510.94	917.92	338.97	322.85	661.82	256.10
- นิคม	2,045.12	408.35	327.64	2,781.11	1,601.97	258.46	1,860.43	920.68
นอกภาคการเกษตร	139,930.96	408,157.27	3,317.36	551,405.59	214,735.16	31,939.22	246,674.38	304,731.21
- ร้านค้า	1,268.21	175.12	511.67	1,955.00	451.59	154.27	605.86	1,349.14
- บริการ	1,295.42	635.66	527.58	2,458.66	876.59	627.88	1,504.47	954.19
- ออมทรัพย์	137,367.33	407,346.49	2,278.11	546,991.93	213,406.98	31,157.07	244,564.05	302,427.88
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	194,134.84	422,147.45	10,038.40	626,320.69	258,736.05	35,588.49	294,324.54	331,996.15
เฉลี่ยต่อสมาชิก (บาท/คน)	22,446.52	48,810.11	1,160.67	72,417.31	29,915.93	4,114.86	34,030.79	38,386.51
- ภาคการเกษตร	10,087.17	2,603.53	1,250.76	13,941.46	8,188.43	679.12	8,867.54	5,073.92
- นอกภาคการเกษตร	42,724.09	124,619.65	1,012.87	168,356.60	65,563.50	9,751.77	75,315.27	93,041.33
เฉลี่ยต่อสหกรณ์ (ล้านบาท/สหกรณ์)	33.73	73.35	1.75	108.83	44.96	6.18	51.14	57.69
- ภาคการเกษตร	14.94	3.86	1.85	20.65	12.13	1.00	13.13	7.52
- นอกภาคการเกษตร	65.79	191.89	1.56	259.24	100.95	15.02	115.97	143.27

ประสิทธิภาพการบริหารงาน

ประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์ทุกประเภท แยกภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร นำอัตราส่วนทางการเงินเป็นตัวชี้วัด โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ด้านปรากฏผลดังนี้

สหกรณ์	อัตราส่วนสินทรัพย์ หมุนเวียนต่อหนี้สิน หมุนเวียน (เท่า)	อัตราส่วนหนี้สิน ทั้งสิ้นต่อทุน (เท่า)	อัตราภาระหมุน ของสินทรัพย์ (รอบ)	อัตราผลตอบแทน (%)		อัตรากำไรสุทธิ (%)
				ต่อสินทรัพย์	ต่อส่วนของทุน	
ภาคการเกษตร	1.23	1.75	0.75	2.37	6.60	3.22
- เกษตร	1.23	1.73	0.75	2.55	7.05	3.46
- ประมง	0.97	2.58	0.62	-	-	-
- นิคม	1.28	2.02	0.85	-	-	-
นอกภาคการเกษตร	0.65	0.81	0.07	4.22	7.54	61.88
- ร้านค้า	2.81	0.45	2.24	5.86	7.57	2.33
- บริการ	1.48	1.58	0.52	3.21	5.15	3.42
- ออมทรัพย์	0.64	0.81	0.06	4.22	7.54	73.32
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	0.75	0.89	0.15	3.98	7.45	25.72

ข้อมูลวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ประเมินภาวะเศรษฐกิจทางการเงินสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย
รอบปี 2547 และทิศทางแนวโน้มในปี 2548

ผลตรวจบัญชีสหกรณ์ประเมินภาวะเศรษฐกิจทางการเงินสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์
ไทย รอบปี 2547 รวม 10,647 แห่ง (แยกเป็นภาคการเกษตร 8,510 แห่ง และนอกภาคการเกษตร
2,137 แห่ง) ภายใต้การรวมตัวของสมาชิก 9.41 ล้านคน (แยกเป็นภาคการเกษตร 6.14 ล้านคน และ
นอกภาคการเกษตร 3.27 ล้านคน) คิดเป็นร้อยละ 14.85 ของประชากรไทยทั่วประเทศ

จำนวนสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย

ประเภท	จำนวน(แห่ง)	ร้อยละ(%)
ภาคการเกษตร	8,510	79.93
สหกรณ์การเกษตร	3,551	33.35
สหกรณ์ประมง	70	0.66
สหกรณ์นิคม	85	0.80
กลุ่มเกษตรกร	4,804	45.12
นอกภาคการเกษตร	2,137	20.07
สหกรณ์ร้านค้า	220	2.07
สหกรณ์บริการ	455	4.27
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,462	13.73
ยอดรวม	10,647	100.00

จำนวนสมาชิก

พื้นที่	ภาคการเกษตร	นอกภาคการเกษตร	ยอดรวม(คน)
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	100,011	1,584,064	1,684,075
ภาคกลาง	321,512	114,298	435,810
ภาคตะวันตก	297,944	186,427	484,371
ภาคตะวันออก	284,296	188,535	472,831
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,757,270	494,516	3,251,786
ภาคใต้	713,840	296,890	1,010,730
ภาคเหนือ	1,661,034	410,051	2,071,085
รวมทั้งสิ้น	6,135,907	3,274,781	9,410,688

มุมมอง 6 มิติ ของภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน (Camels Analysis)

มิติ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength) พบว่า สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยมีทุนดำเนินงานกว่า 640,000 ล้านบาท อันประกอบด้วย ทุนของสถาบันฯ 340,000 ล้านบาท เงินรับฝาก 200,000 ล้านบาท นอกนั้นจะเป็นเงินกู้ยืมและอื่นๆ 100,000 ล้านบาท การใช้เงินทุน ส่วนใหญ่ลงทุนไปกับลูกหนี้มากที่สุดจำนวนกว่า 520,000 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 80.19 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุน นับว่า ไม่มี ความเสี่ยง เนื่องจากมีหนี้สินน้อยกว่าทุนของสถาบันที่ 0.91 เท่า และมีทุนสำรองต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น 0.05 เท่า และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 7.47

มิติ 2 คุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality) สินทรัพย์ของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียนกว่า 200,000 ล้านบาท ที่ดิน/อาคาร/อุปกรณ์ 9,700 ล้านบาท หลักทรัพย์และตราสาร 66,000 ล้านบาท และสินทรัพย์อื่น 370,000 ล้านบาท พบว่า สินทรัพย์ ส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ สูงสุดกว่า 520,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 80.19 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น และเป็น ลูกหนี้ NPL ร้อยละ 0.98 ของลูกหนี้เงินกู้ การใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้ 0.15 รอบ ส่งผลให้การดำเนินงานมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 3.88

มิติ 3 ความสามารถในการบริหารจัดการ (Management ability) ลักษณะธุรกิจสถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ดำเนินธุรกิจ 5 ด้าน มีมูลค่ารวมกว่า 730,000 ล้านบาทต่อปี หรือ กว่า 61,000 ล้านบาท ต่อเดือน ประกอบด้วยธุรกิจให้เงินกู้ยืมมีมูลค่าธุรกิจมากที่สุดกว่า 510,000 ล้านบาท (เฉลี่ยเดือนละ 43,000 ล้านบาท) รองลงมา ธุรกิจการรับฝากเงิน 160,000 ล้านบาท (เฉลี่ยเดือนละ 13,000 ล้านบาท) ธุรกิจรวบรวมผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ 29,000 ล้านบาท(เฉลี่ยเดือนละ 2,400 ล้านบาท) ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย 27,000 ล้านบาท (เฉลี่ยเดือนละ 2,300 ล้านบาท) และธุรกิจการให้บริการ 680 ล้านบาท (เฉลี่ยเดือนละ 57 ล้านบาท) ตามลำดับ ปี 2547 ปริมาณธุรกิจของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.84

ภาพโดยรวมการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย สมาชิกจะให้ความสำคัญกับธุรกิจการให้เงิน กู้ยืมมากที่สุดถึงร้อยละ 70.37 มากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าธุรกิจรวมทุกด้าน โดยสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ให้เงินกู้ยืมเฉลี่ยเดือนละกว่า 43,000 ล้านบาท และมีอัตราการขอกู้ยืมขยายตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 14.32

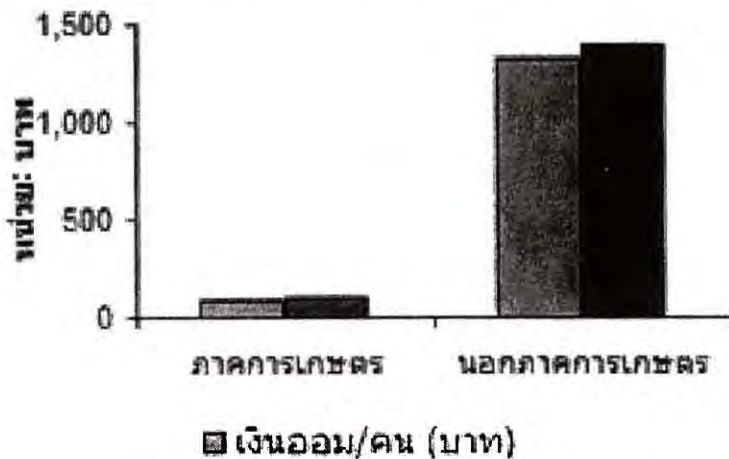
มิติ 4 ความสามารถในการทำกำไร (Earning Sufficiency)ปี 2547 รายได้สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ ไทยมีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.62 แต่ยังมีน้อยกว่าอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายร้อยละ 17.62 ส่งผลให้กำไรสุทธิมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 6.03 มีรายได้รวมเฉลี่ยคนละกว่า 10,000 บาท ค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยคนละกว่า 8,000 บาท และสิ้นปีมีกำไรสุทธิเหลือเฉลี่ยคนละกว่า 2,000 บาท แม้โดยรวมสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยจะมีความสามารถทำกำไร แต่หาก

พิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนปริมาณเงินออมกับหนี้สินของสมาชิกแล้วมีข้อน่าสังเกตถึงความไม่สมดุลกัน คือ มีปริมาณเงินออมเฉลี่ยกว่า 50,000บาท/คน แต่มีปริมาณหนี้สินเฉลี่ยกว่า 54,000บาท/คน ประกอบกับในรอบปีมีการขยายตัวของการกู้ยืมเงินของสมาชิกเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.32 ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงกำลังความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบัน รวมถึงต้องระมัดระวังในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมเพราะมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวมค่อนข้างสูงที่ร้อยละ 76.08

เปรียบเทียบเงินออมต่อคนกับหนี้ต่อคน ปี 2547

รายการ	ภาคการเกษตร	นอกภาคการเกษตร	รวมทั้งระบบ
เงินออม/คน(บาท)	8,100	132,000	50,000
หนี้/คน(บาท)	11,000	139,000	54,000
ส่วนต่าง	-2,900	-7,000	-4,000

เปรียบเทียบเงินออมกับหนี้ปี 2547

มิติ 5 สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity) ความเพียงพอของสภาพคล่องต่อความต้องการเงินของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยในภาพรวมถือว่าดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมีกำไรหากแต่มีสภาพคล่องทางการเงินค่อนข้างต่ำ คือ มีสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียนที่ 0.74 เท่า ลดลงจากปีก่อน แต่อย่างไรก็ตามสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ดังนั้น การแปรสภาพเป็นเงินสดจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้เป็นสำคัญ สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยมีลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดคิดเป็นร้อยละ 87.05 ของลูกหนี้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระทั้งสิ้น

มิติ 6 ความเสี่ยง (Sensitivity) ผลกระทบจากราคาปุ๋ยและราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น มีผลให้ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิตของภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปุ๋ยและน้ำมันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของสมาชิกสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย ประกอบกับนโยบายการค้าเสรีของรัฐบาล

อาจส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าของสมาชิกด้วย เนื่องจากมีต้นทุนสูงกว่าสินค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ทำให้ขายสินค้าไม่ได้

การประเมินคุณภาพ ปี 2547

คุณภาพของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย จำนวน 8,039 แห่ง พบว่า เกือบครึ่งมีคุณภาพระบบการควบคุมภายในระดับดี - ดีมาก ร้อยละ 41.90 อยู่ในระดับมาตรฐานร้อยละ 23.54 และ อีกร้อยละ 34.57 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน เนื่องจากสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยเกือบครึ่งหนึ่งไม่มีพนักงานบัญชี ร้อยละ 66.09 เป็นเหตุให้ขาดความต่อเนื่อง และขาดข้อมูลเพื่อการบริหารงานที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันเหตุการณ์ ควรต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบการควบคุมภายในระดับที่อยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ก่อนที่จะมีปัญหามากขึ้นจนไม่อาจแก้ไขได้ อันจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจสหกรณ์ในอนาคต

ผลการดำเนินงานถือว่าประสบความสำเร็จ มีกำไรมากกว่าขาดทุน คือ มีกำไร 6,675 แห่งเป็นเงินกว่า 24,000 ล้านบาท (แยกเป็นภาคการเกษตร 2,000 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร 22,000 ล้านบาท) ขาดทุน 2,802 แห่ง เป็นเงินกว่า 570 ล้านบาท (แยกเป็นภาคการเกษตร 480 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตร 90 ล้านบาท) อีก 1,170 แห่ง ไม่ดำเนินงาน (แยกเป็นภาคการเกษตร 1,109 แห่ง และนอกภาคการเกษตร 61 แห่ง) และมีค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 0.35 เท่า ส่งผลให้การเติบโตของทุนสำรองเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.16 และทุนสะสมอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.56

ผลการดำเนินงาน

ประเภท	กำไร(ล้านบาท)	ขาดทุน(ล้านบาท)	ส่วนต่าง(ล้านบาท)
ภาคการเกษตร	2,425	481	+1,944
สหกรณ์การเกษตร	2,307	327	+1,980
สหกรณ์ประมง	8	32	-24
สหกรณ์นิคม	55	64	-9
กลุ่มเกษตรกร	55	58	-3
นอกภาคการเกษตร	22,099	89	+22,010
สหกรณ์ร้านค้า	123	18	+105
สหกรณ์บริการ	103	63	+40
สหกรณ์เออสมทรัพย์	21,873	8	+21,865
ยอดรวม	24,524	570	+23,954

แนวโน้ม ปี2548

สำหรับแนวโน้มปี 2548 คาดว่าเศรษฐกิจของสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทย จะสามารถเดินหน้าต่อไปได้บนพื้นฐานที่แน่นขึ้นต่อเนื่องจากปี 2547 โดยมีแนวโน้มแต่ละด้านดังนี้

- สมาชิก จะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.61 ปี 2547 เป็นร้อยละ 4.98 ในปี 2548
- ทุน มีแนวโน้มจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.70 ปี 2547 เป็นร้อยละ 12.13 ในปี 2548
- ธุรกิจ จะปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 13.84 ปี 2547 เป็นร้อยละ 12.62 ในปี 2548
- กำไร จะปรับตัวลดลงจากร้อยละ 6.03 ปี 2547 เป็นร้อยละ 3.74 ในปี 2548

แนวโน้มการขยายตัวในปี 2548

รายการ	ภาคการเกษตร	นอกภาคการเกษตร	รวมทั้งระบบ(%)
สมาชิก	5.48	4.06	4.96
ทุน	9.80	12.47	12.22
ธุรกิจ	10.36	13.04	12.63
กำไร	-5.81	-4.51	-4.62

ภายใต้นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ปี2547) ที่จะมุ่งสร้างสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยให้มีคุณภาพดีขึ้น อยู่ในระดับดี-ดีมาก 60 % ขึ้นไป และกระจายผลประโยชน์สู่ตัวสมาชิกในรูปของการให้บริการและผลตอบแทนที่ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 70 % ของจำนวนสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ไทยทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามคาดว่าจะยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขไม่เกินร้อยละ 20 จากเดิมที่เป็นอยู่ร้อยละ 34.57

นอกจากนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ปี 2547) ได้มีนโยบายเพิ่มขีดความสามารถด้านบัญชีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรไทย ในปี 2548 จำนวน 1,000,000 คน และสามารถจัดทำบัญชีได้ จำนวน 300,000 คน เพื่อเปรียบเทียบหรือเทียบเคียง (Benchmarking) ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้หลักยึด " ภูมิปัญญาทางบัญชี สร้างวิธีสู่อนาคต " หรือ "Quality of Life "

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์วิเคราะห์ทิศทางแนวโน้มสหกรณ์ไทย 4 ปี ที่ผ่านมา และ 4 ปี อนาคต

ก. ภาพเศรษฐกิจทางการเงินรอบ 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 - 2547)

สหกรณ์

การพัฒนาการของสหกรณ์ไทย ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อน ในการประกอบอาชีพและต้องการความช่วยเหลือผ่านมาเป็นเวลา 81 ปีแล้ว การจัดตั้งสหกรณ์รัฐบาลมีบทบาทสำคัญ มาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มทดลองดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2459จนถึงบัดนี้ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ได้อาศัยกฎหมายสหกรณ์เป็นหลักกฎหมายสหกรณ์จะกำหนดกิจกรรมของสหกรณ์ บทบาทของเจ้าหน้าที่และ นายทะเบียนสหกรณ์ เริ่มจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกและได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ซึ่งถือว่าเป็นการเริ่มต้นแห่งการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างแท้จริง และได้วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน สหภาพสหกรณ์ 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 - 2547)

1. ด้านจำนวนสหกรณ์ไทยและจำนวนสมาชิก จำนวนสหกรณ์ไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะปี 2545 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 7.48 สหกรณ์ประมงเพิ่มขึ้น สูงสุดร้อยละ 15.85 รองลงมาบริการ ร้อยละ 12.87 เกษตรร้อยละ 8.35 ส่วนนิคมและร้านค้ามีอัตราลดลง ร้อยละ 0.99 และร้อยละ 2.23 จำนวนสมาชิกมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ปี 2544 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 9.71 สหกรณ์บริการมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 48.94 และน้อยสุดสหกรณ์ประมงมีอัตราลดลงร้อยละ 1.45 และในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.88
2. ด้านธุรกิจ ธุรกิจ มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2545 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 15.67 สหกรณ์ ประมงมีอัตรารับเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 46.79 และสหกรณ์ร้านค้ามีอัตราลดลงร้อยละ 4.70 และในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.81
3. ด้านกำไร กำไรที่ผ่านมา มีอัตราเพิ่มขึ้นไม่สม่ำเสมอ โดยปี 2547 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 6.09 สหกรณ์การเกษตร มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 5.20 และสหกรณ์บริการมีอัตราลดลงต่ำสุดถึง 1.3 เท่า
4. ด้านหนี้สิน หนี้สินมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี ปี 2547 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 15.85 สหกรณ์นิคมมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 47.31 และสหกรณ์บริการมีอัตราเพิ่มขึ้นน้อยสุดร้อยละ 2.27
5. ด้านทุนสำรองและทุนของสหกรณ์ ทุนสำรอง มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2544 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 17.36 สหกรณ์บริการมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 27.52 ส่วนทุนของสหกรณ์มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ปี 2544 เพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 13.75 สหกรณ์ประมงมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 34.46 และสหกรณ์ร้านค้ามีอัตราเพิ่มขึ้นน้อยสุดร้อยละ 5.11 และในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.71

กลุ่มเกษตรกร

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มสมาชิกเกษตรกรที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประกาศของคณะ ปฏิวัติ ฉบับที่ 141 โดยเริ่มจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา และทยอยจัดตั้งเพิ่มขึ้นทุกปีตามนโยบายของทาง ราชการที่จะ ช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถประกอบอาชีพที่มีความมั่นคงต่อตนเอง และสังคม โดยให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามอาชีพ

ศักยภาพกลุ่มเกษตรกร 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 - 2547)

1. ด้านจำนวนกลุ่มเกษตรกรไทยและจำนวนสมาชิก จำนวนกลุ่มเกษตรกร ไทย มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะปี 2546 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 15.66 น้อยสุดปี 2545 ร้อยละ 0.59 และในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.10 จำนวนสมาชิก มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ปี 2544 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 16.39 น้อยสุดปี 2545 ร้อยละ 0.35 และในปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.42
2. ด้านธุรกิจ ธุรกิจ มีอัตราเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี โดยปี 2546 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 45.03 และ ปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.71
3. ด้านกำไร กำไรที่ผ่านมา มีอัตราลดลงเกือบทุกปี ยกเว้นปี 2544 มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 67.44 และในปี 2547 มีอัตราลดลงต่ำสุดถึง 1.28 เท่า
4. ด้านหนี้สิน หนี้สิน มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2544 มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 51.76 และ ปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.02
5. ด้านทุนสำรองและทุนของกลุ่มเกษตรกร ทุนสำรอง มีอัตราเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ปี 2544 มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 17.85 และในปี 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 8.69 ส่วนทุนของกลุ่มเกษตรกรมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2544 เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 16.49 และปี 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นน้อยสุดร้อยละ 3.65

ข. ทิศทางแนวโน้ม 4 ปี อนาคต (2548 - 2551)

สหกรณ์

ทิศทางแนวโน้มในอีก 4 ปี อนาคต (2548-2551) ของสหกรณ์ไทย คาดการณ์ว่า จำนวน สหกรณ์ไทยยังคงมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2548 จะมีอัตราสูงสุดร้อยละ 6.68 จำนวนสมาชิกมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน มากสุดในปี 2548 ร้อยละ 4.63 ธุรกิจจะมีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี มากที่สุดปี 2549 ร้อยละ 15.53 ส่วนกำไร มีทิศทางที่ลดลง ต่ำสุดปี 2548 อัตราลดลงร้อยละ 4.61 หนี้สินของสหกรณ์มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี มากสุดปี 2551 ร้อยละ 10.65 โดยมีทุนสำรองและทุนของสหกรณ์ขยายตัว เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ทุนสำรองมากสุดในปี 2548 ร้อยละ 15.23 และทุนของสหกรณ์มีอัตราการขยายตัวมากที่สุดในปี 2551 ร้อยละ 11.75 ดังแสดงตารางแนวโน้ม

อัตราการขยายตัวของสหกรณ์ไทย 4 ปี อนาคต (2548 - 2551) หน่วย : ร้อยละ

ปี .	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	ปริมาณ ธุรกิจ	กำไร	หนี้สิน	ทุนสำรอง	ทุน สหกรณ์
2548	7.11	4.63	12.59	-4.61	7.15	15.23	12.12
2549	3.42	2.34	15.53	2.20	9.96	10.58	11.08
2550	4.33	3.92	13.68	2.17	10.90	11.24	11.60
2551	4.42	4.18	13.74	0.23	10.65	12.26	11.75

กลุ่มเกษตรกร

ทิศทางแนวโน้มในอีก 4 ปี อนาคต (2548-2551) ของกลุ่มเกษตรกรไทย คาดการณ์ว่า จำนวนกลุ่มเกษตรกรไทยยังคงจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2549 จะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 6.53 จำนวนสมาชิก มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน มากสุดในปี 2548 ร้อยละ 8.90 ธุรกิจจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี มากที่สุดปี 2550 ร้อยละ 29.96 ส่วนกำไรมีทิศทางที่ลดลง ต่ำสุดปี 2549 อัตราลดลงร้อยละ 37.30 หนี้สินของกลุ่มเกษตรกรมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี มากสุดปี 2548 ร้อยละ 28.98 โดยมีทุนสำรองและทุนของกลุ่มเกษตรกรขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เป็นอัตราการขยายตัวที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ทุนสำรองมีอัตราเพิ่มขึ้นมากสุดในปี 2548 ร้อยละ 13.89 และทุนของกลุ่มเกษตรกรมีอัตราเพิ่มขึ้น สูงสุดในปี 2548 ร้อยละ 14.44 ดังแสดงตารางแนวโน้ม

อัตราการขยายตัวของกลุ่มเกษตรกรไทย 4 ปี อนาคต (254 - 2551) หน่วย : ร้อยละ

ปี .	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	ปริมาณ ธุรกิจ	กำไร	หนี้สิน	ทุนสำรอง	ทุน สหกรณ์
2548	8.04	8.90	21.53	-27.11	28.98	13.89	14.44
2549	8.04	3.82	21.69	-37.30	10.40	-1.20	7.83
2550	10.02	6.91	29.96	-15.97	18.42	0.26	8.82
2551	6.87	5.14	19.63	-23.15	15.34	2.48	9.14

บทสรุป

นายอนันต์ ภูสิทธิกุล อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้สรุปแนวโน้ม 4 ปี อนาคต โดยคาดการณ์ว่าภาวะเศรษฐกิจทางการเงินจะยังคงสามารถเดินหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคงต่อเนื่องจากปีก่อน เพียงแต่ต้องให้ความสำคัญต่อข้อมูลทางการเงินที่เป็นผลจากการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ประเมินภาวะเศรษฐกิจทางการเงินในแต่ละปีรวมถึงการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภายนอกเพื่อการเฝ้าระวังทางการเงิน

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

เรียบเรียงจากข้อมูลเผยแพร่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

1. ที่มา

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เป็นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่จากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริม สนับสนุน และการคุ้มครองสหกรณ์ โดยกำหนดไว้ในหมวด 2 การกำกับและส่งเสริมสหกรณ์ มาตรา 9 ซึ่งคณะกรรมการนี้จะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาสหกรณ์ของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคสหกรณ์ ภาคเอกชนและภาครัฐ ในการพัฒนากิจการสหกรณ์ต่อไป

2. องค์ประกอบ

ตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ดังนี้ คือ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ
2. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ
3. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นกรรมการ
4. อธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นกรรมการ
5. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นกรรมการ
6. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกรรมการ
7. อธิบดีกรมประมง เป็นกรรมการ
8. อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นกรรมการ
9. อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นกรรมการ
10. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการ
11. ผู้แทนกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการ
12. ผู้แทนสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ
13. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เป็นกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
14. ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นกรรมการ
15. ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
16. ประธานกรรมการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ เป็นกรรมการประเภทละหนึ่งคน
17. ประธานกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกร เป็นกรรมการระดับประเทศหนึ่งคน
18. ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ
19. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ
20. ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ

1). การสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กฎหมายบัญญัติให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คัดเลือกจากบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารสหกรณ์ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 268/2545 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545 เรื่องแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. นางจุฑาทิพย์ ภัทราวาท	2. นายวรเทพ ไททยาวโรจน์
3. นายแพทย์สมเกียรติ ธาตรีธร	4. นายสวัสดิ์ แสงบางปลา
5. นายอยู่ สมานมิตร	

2). กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มอบหมายงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้กับกลุ่มแผนงาน กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

3. อำนาจหน้าที่ของ คพช.

3.1 คพช. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 10 ดังนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- (2) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (3) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายธุรกิจและกิจการของสหกรณ์รวมทั้งการร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีส่วนในการพัฒนาการสหกรณ์
- (4) กำหนดแนวทางในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์
- (5) พิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนการพัฒนาสหกรณ์ไม่อาจบรรลุเป้าหมาย
- (6) พิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับสหกรณ์ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- (7) มีอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

3.2 อำนาจและหน้าที่อื่นของ คพช. ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสหกรณ์

- (1) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติมอบหมายได้ (ม. 14)
- (2) พิจารณารายงานประจำปีแยกตามประเภทสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ (ม. 16(7))
- (3) พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ที่ยังไม่สามารถดำเนินกิจการได้ด้วยตนเอง (ม. 23)
- (4) เห็นชอบระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือดำเนินกิจการของสหกรณ์ (ม. 23 วรรคสอง)
- (5) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ (ม. 26) ซึ่งได้
 - (5.1) เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ หรือที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ (ม.20)

- (5.2) สั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง สั่งระงับการปฏิบัติงานบางส่วน สั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวหรือสั่งให้กรรมการพ้นจากการเป็นกรรมการทั้งคณะ (ม.22)
- (5.3) สั่งให้คณะกรรมการบางคนพ้นตำแหน่ง (ม. 25)
- (6) เห็นชอบระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาประโยชน์ การจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) (ม. 29)
- (7) กำหนดหลักเกณฑ์การเลือกผู้แทนของสหกรณ์ เพื่อเป็นกรรมการบริหาร กพส. (ม. 30)
- (8) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนสหกรณ์ของคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ (ม. 38 วรรคสอง)
- (9) พิจารณาอุทธรณ์ คำสั่งไม่รับจดทะเบียนสหกรณ์และจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ (ม. 44 วรรคสี่)
- (10) พิจารณาอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (ม. 60)
- (11) กำหนดกิจกรรมหรือสถาบันที่สหกรณ์สามารถนำเงินไปฝากหรือลงทุนนอกจากที่กฎหมายกำหนดใน มาตรา 62(1) - (6) (ม. 62(7))
- (12) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเลิกสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ (ม.72)
- (13) เห็นชอบหลักเกณฑ์นายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นของสหกรณ์ที่มีการชำระบัญชี มีเงินเหลืออยู่ (ม. 86(2))
- (14) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาแยกระดับของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ (ม. 101 วรรคสอง)
- (15) มอบหมายให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยดำเนินการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (ม. 110(10))

4. คณะอนุกรรมการคณะต่างๆ ใน คพช.

ตามมาตรา 14 ของ พรบ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมายได้ ปัจจุบันมีคณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 10 คณะอนุกรรมการ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์
2. คณะอนุกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายธุรกิจของสหกรณ์
3. คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องข้ออุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
4. คณะอนุกรรมการคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิ
5. คณะอนุกรรมการคัดเลือกนักสหกรณ์แห่งชาติ
6. คณะอนุกรรมการทบทวนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ
7. คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
8. คณะอนุกรรมการเพื่อจัดระเบียบสหกรณ์แท้ที่
9. คณะอนุกรรมการศึกษาการจัดตั้งสถาบันวิชาการทางสหกรณ์
10. คณะอนุกรรมการผลักดันแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549 ไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

ข้อมูล บทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการ 1

การปฏิรูปขบวนการสหกรณ์

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(13 มกราคม 2548)

ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์

1. ความเป็นมา

"สหกรณ์" ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยมากกว่า 80 ปี ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 85 ได้บัญญัติว่า "รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์" รัฐจึงได้จัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ของรัฐขึ้นมา เพื่อรับผิดชอบและสนับสนุนส่งเสริมสหกรณ์ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านเงินทุนทั้งเงินให้เปล่าและเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ ด้านการให้การศึกษอบรม และที่สำคัญ คือ มีการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นมา เพื่อเปิดโอกาสให้สหกรณ์มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม พบว่ามีสหกรณ์อีกจำนวนมากที่ยังไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามที่คาดหวัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ยังคงใช้สหกรณ์เป็นกลไกของรัฐที่จะนำนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ภาคประชาชน โดยริเริ่มแผนงาน โครงการต่างๆ จากบนลงสู่ล่าง (Top - Down Policy) โดยมิได้คำนึงถึงความต้องการ ความพร้อม และประโยชน์ที่พึงมีต่อสมาชิกสหกรณ์แต่อย่างใด การสนับสนุนจากภาครัฐที่ผ่านมา มีส่วนทำให้สหกรณ์อ่อนแอ พึ่งตนเองมิได้ อันเนื่องมาจากขาดความเข้าใจถึงแก่นของคำว่า "สหกรณ์" และก่อให้เกิดช่องว่างของการแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มทุน หรือผู้ที่มีได้สนใจสหกรณ์อย่างแท้จริง แต่หวังเพียงใช้ชื่อสหกรณ์ เพื่อต้องการเงินอุดหนุนจากภาครัฐเท่านั้น

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินการศึกษา เกี่ยวกับ รัฐกับการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดการสหกรณ์ของเกษตรกร โดยมีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ ให้สหกรณ์สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสืบไป

2. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับ รัฐกับการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดการสหกรณ์ของเกษตรกร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ศึกษาจากรายงานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
- 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า (พ.ศ. 2545 - 2549)
- 3) แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 - 2549
- 4) คำประกาศที่ประชุมรัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานสหกรณ์ ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ 2547 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย
- 5) ประกาศองค์การแรงงานระหว่างประเทศ International Labour Organization (ILO)

6) แลกเปลี่ยนว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ ของสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ
International Co-operative Alliance (ICA)

7) รายงานโครงการวิจัย " รัฐกับการแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินและสหกรณ์ของเกษตรกร " ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8) นโยบายของรัฐบาล

2.2 เชิญนักวิชาการที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์

2.3 จัดสัมมนา

2.3.1 จัดสัมมนาระดมความคิดเห็น ทั้ง 4 ภูมิภาค จากผู้นำสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการด้านสหกรณ์

2.3.2 จัดสัมมนาเชิงวิชาการระดับชาติ เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาในภาพรวมระดับประเทศ อันเป็นประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ ได้นำความรู้ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้จากการดำเนินการ ทั้ง 3 ประการ ข้างต้น มาจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอต่อ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีต่อไป

3. สถานการณ์ของปัญหา

ผลการดำเนินการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปภาพรวมของปัญหาด้านสหกรณ์ของประเทศไทยได้ว่า

" สหกรณ์ " อ่อนแอทางด้านการบริหารจัดการ บุคลากรมีประสิทธิภาพต่ำ กรรมการและสมาชิกขาดความเข้าใจและขาดสำนึกอันถูกต้องเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ขาดความรัก ความศรัทธา และความเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ของสหกรณ์ ไม่สามารถพัฒนาสมาชิกให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้จริง จึงกล่าวได้ว่า ขบวนการสหกรณ์ไทยประสบกับความล้มเหลว ไม่ใช่ความหวังของภาคประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวมได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ขบวนการสหกรณ์ประสบความล้มเหลวและตกอยู่ในสภาพเป็นอัมพาต "โตไม่ได้ ตายก็ไม่ตาย" นั้น เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐที่ผิดพลาดตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ทำให้สหกรณ์ซึ่งเป็นองค์กรของภาคประชาชนถูกก้าวถ่วง แทรกแซง ครอบงำ จนสูญเสียหลักการสำคัญ คือ ความเป็นอิสระและการพึ่งตนเอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 กฎหมายสหกรณ์ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีจุดอ่อนหรือมีข้อจำกัด ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาสหกรณ์และขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

3.1.1 คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 กำหนดให้มี คพช. จำนวน 27 คน ในจำนวนดังกล่าว มีผู้แทนสหกรณ์เป็นกรรมการโดยตำแหน่งเพียง 7 คน นอกนั้นเป็นผู้แทนส่วนราชการโดยตำแหน่ง ซึ่งให้อำนาจ คพช. เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสหกรณ์ และเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ คพช. ดังกล่าว ทำให้การพัฒนาสหกรณ์ ถูกกระทำและครอบงำ โดยภาครัฐหรือส่วนราชการ แนวทางที่ถูกต้องจึงควรให้ผู้แทนสหกรณ์ที่แท้จริงเป็นองค์ประกอบส่วน

ข้างมากใน คพช. เพื่อจะทำให้นโยบายและแผนพัฒนาสหกรณ์ระดับชาติสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสหกรณ์ทั่วประเทศ

3.1.2 นายทะเบียนสหกรณ์และการกำกับดูแลสหกรณ์ ในพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 จากบทบัญญัติมาตรา 15 - 26 ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสหกรณ์

จะเห็นได้ว่า การให้ปัจเจกชนเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว อาจเกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงหรือดูแลอำนาจได้โดยง่าย จึงควรปรับแนวทางใหม่ที่ถูกต้อง โดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสหกรณ์ดังกล่าว ควรเป็นองค์กรคณะบุคคล และให้ขบวนการสหกรณ์มีส่วนร่วมกำกับดูแลกันเอง เช่น การใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 ในการรับจดทะเบียน การส่งระงับการดำเนินการ สั่งให้เลิกสหกรณ์ และถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนสหกรณ์ เป็นต้น

3.1.3 กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 - 32 กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาสหกรณ์ มีคณะกรรมการบริหาร กพส. จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้แทนจากส่วนราชการระดับกรม ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหาร กพส. ตลอดจนตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลงานของสหกรณ์ที่ได้รับการส่งเสริมกิจการจาก กพส. ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นั้น

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานของ กพส. ในการสนับสนุนสหกรณ์มีระเบียบหลักเกณฑ์ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการของสหกรณ์ จึงทำให้กิจการต่างๆ ของสหกรณ์ ล้มเหลว ขบวนการสหกรณ์จึงให้สมญานาม กพส. ว่า "จุมพิตแห่งความตาย"

3.1.4 กฎหมายสหกรณ์ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ขาดความต่อเนื่องเหมาะสม ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติบางมาตรา มีรายละเอียดมากเกินไป ซึ่งบางเรื่องควรเป็นอำนาจของสหกรณ์ในการตัดสินใจเอง โดยให้กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ เช่น มาตรา 50 ที่มีกำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการได้ไม่เกิน 15 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้ เป็นต้น

3.2 นโยบายและการดำเนินงานของภาครัฐ

3.2.1 นโยบายพัฒนาสหกรณ์ของรัฐ ไม่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง นโยบายหรือแผนพัฒนาสหกรณ์จะถูกกำหนดจากภาคราชการ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเป็นไปไม่ได้ ที่การพัฒนาจะตรงและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสหกรณ์ วิสัยทัศน์เกี่ยวกับสหกรณ์ของภาคราชการและภาคประชาชนย่อมมีความแตกต่างกัน ภาครัฐจะต้องยุติการครอบงำนโยบาย ปล่อยให้สหกรณ์คิดเองเท่านั้น จึงจะพึ่งพาตนเองได้

3.2.2 การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ไม่สอดคล้องกับสหกรณ์ ซึ่งจากรายงาน

การวิจัยโครงการรัฐกับการแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินและสหกรณ์ของเกษตรกร พบว่ามีหน่วยงานภาครัฐ ระดับกรมมากกว่า 63 หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ โดยหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์โดยตรง คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ยึดถือเป้าหมายและระเบียบของหน่วยงานเป็นหลัก จึงสร้างความขัดแย้งให้กับระบบสหกรณ์ ซึ่งเป็นภาคประชาชน ดังนั้นการมีหน่วยงานของภาครัฐจำนวนมากเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินงานที่ทับซ้อน สิ้นเปลืองงบประมาณ และประชาชนเกิดความสับสน เบื่อหน่าย

3.2.3 การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ละเลยกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ จะมุ่งเน้นการกำกับติดตามการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้อยู่ในกรอบระบบระเบียบของทางราชการ และให้การสนับสนุนด้านวัสดุสิ่งของ ตลอดจนงบประมาณเป็นหลัก เพื่อเร่งขยายปริมาณธุรกิจสหกรณ์ให้ได้ตามเป้าหมาย จึงทำให้ขาดมิติการพัฒนาคนและชุมชน ละเลย การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสหกรณ์ โดยยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกและขาดลักษณะความเป็นองค์กรชุมชน

3.2.4 ภาพสหกรณ์กลายเป็นกลไกของภาครัฐ ไม่ใช่องค์กรของภาคประชาชน บทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนของภาครัฐต่อสหกรณ์ จึงมีลักษณะครอบงำและสงเคราะห์ในรูปของเงินทุน ซึ่งทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า สหกรณ์ คือ ภาครัฐราชการ ประกอบกับกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบของภาครัฐราชการที่ใช้บังคับต่อสหกรณ์ไม่สอดคล้องเหมาะสม จึงทำให้ประชาชนปฏิเสธระบบสหกรณ์ และได้ดำเนินการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนที่มีได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยโครงการรัฐกับการแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินและสหกรณ์ของเกษตรกรพบว่า องค์กรภาคประชาชนมีจำนวนมาก ทั้งธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มพัฒนาอาชีพ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรดังกล่าว ใช้หลักการ วิธีการ และอุดมการณ์สหกรณ์ในการรวมกลุ่ม แต่มีความแตกต่างกับสหกรณ์จดทะเบียน เพราะมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและเป็นไปตามความต้องการอย่างแท้จริง จึงทำให้สมาชิกมีความรัก ผูกพัน และศรัทธาต่อองค์กร และที่สำคัญอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มหรือองค์กรดังกล่าว คือ "สหกรณ์ภาคประชาชนอย่างแท้จริง"

4. ข้อเสนอแนะ

สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดกรอบทิศทางการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง และสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสืบไป ซึ่งประกอบไปด้วยเป้าหมายและภารกิจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 เป้าหมาย

4.1.1 ให้สหกรณ์เป็นองค์กรภาคประชาชน มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและสามารถพึ่งตนเองได้

4.1.2 ให้ขบวนการสหกรณ์ มีระบบสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านสารสนเทศ ด้านการเงิน อย่างทั่วถึงพอเพียงต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ มั่นคงและยั่งยืน

4.1.3 ให้สังคมไทยมีความเข้าใจ เห็นความสำคัญ เข้าร่วมและใช้ขบวนการสหกรณ์ พัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดสันติสุข

4.2 ภารกิจ

- 4.2.1 การปฏิรูปกฎหมายสหกรณ์
- 4.2.2 การปฏิรูประบบการสนับสนุน
- 4.2.3 การปฏิรูปนโยบายเพื่อสร้างสังคมสหกรณ์

ภารกิจที่ 1 : การปฏิรูปกฎหมายสหกรณ์

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่ใช้ในปัจจุบันเป็นอุปสรรคและปัญหาสำคัญต่อการพัฒนา ขบวนการสหกรณ์ จึงสมควรยกเลิกและตรากฎหมายขึ้นใหม่ ดังนี้

1. กรอบคิดพื้นฐานในการร่างกฎหมายสหกรณ์ การร่างกฎหมายสหกรณ์ให้ใช้ กรอบคิดพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญประกอบการพิจารณา ดังนี้

- 1.1 กฎหมายต้องสร้างความเป็นเอกภาพของขบวนการสหกรณ์ จึงควรมีกฎหมาย สหกรณ์เพียงฉบับเดียว ที่สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสหกรณ์ทุกประเภทที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- 1.2 บทบัญญัติของกฎหมายต้องมีลักษณะทั่วไป ต้องมีน้อยมาตรา คลุมลักษณะทั่วไป อย่างกว้างๆ เพื่อให้สหกรณ์มีความเป็นอิสระภายใต้ข้อบังคับที่กำหนดขึ้นด้วยตนเอง
- 1.3 กฎหมายต้องสะท้อนภาพการส่งเสริม สนับสนุนของรัฐให้ชัดเจน ในการประกัน ความเป็นอิสระและพึ่งตนเองของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์เป็นองค์กรภาคประชาชน

2. การปฏิรูปโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ต้องดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

2.1 สมาชิกรัฐสภาแห่งชาติ ให้ประกอบด้วย สมาชิกสภาสหกรณ์แห่งชาติที่ได้มาโดยวิธีการสรรหาจาก ผู้แทนสหกรณ์ทุกประเภทจากทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นองค์กรกลางสูงสุดที่มีหน้าที่สำคัญ คือ กำหนดทิศทาง นโยบาย การพัฒนาสหกรณ์ระดับชาติ

2.2 คณะกรรมการสภาสหกรณ์แห่งชาติ ให้ประกอบด้วย กลุ่มบุคคล 3 ฝ่าย คือ

- 1) สมาชิกสภาสหกรณ์แห่งชาติ จำนวนไม่เกิน 3 ใน 5 โดยวิธีเลือกกันเอง
- 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 1 ใน 5 โดยวิธีการสรรหา
- 3) ผู้แทนส่วนราชการ จำนวนไม่เกิน 1 ใน 5 โดยวิธีการสรรหา

ทั้งนี้ให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญ คือ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ รวมถึงการพัฒนาระบบสหกรณ์

3. กระบวนการร่างกฎหมาย การปฏิรูปกฎหมายสหกรณ์ให้มีกระบวนการร่าง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : จัดตั้งคณะทำงานร่างกฎหมายสหกรณ์

องค์ประกอบคณะทำงาน : ประกอบด้วย ผู้แทนสหกรณ์มากกว่ากึ่งหนึ่งและบุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญทางด้านสหกรณ์ กฎหมาย การบริหารจัดการ การเงิน การปกครอง สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา ทั้งด้าน ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยวิธีการสรรหา

หน้าที่ความรับผิดชอบ : ศึกษาค้นคว้าและดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดกฎหมายที่พึงประสงค์ ของการร่างกฎหมายสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดกรอบแนวคิด " กฎหมายสหกรณ์ที่พึงประสงค์ "

กรอบแนวคิดสหกรณ์ที่พึงประสงค์ : จะชี้ให้เห็นระบบกฎหมายสหกรณ์ องค์ประกอบ และเนื้อหาสาระ ของกฎหมายสหกรณ์ ที่จะป็นกลไกให้บรรลุวิสัยทัศน์ การปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ "ให้เป็นสหกรณ์พึ่งพาตนเอง

มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ มีระบบเครือข่ายพันธมิตรที่เอื้อต่อความมั่นคงและยั่งยืน เพื่อประโยชน์ของสมาชิก ชุมชน สังคมและประเทศ "

การดำเนินการในการกำหนดกรอบแนวคิด : " กฎหมายสหกรณ์ที่พึง

ประสงค์ " ควรได้นำองค์ความรู้จากการวิจัย กฎหมายสหกรณ์ในต่างประเทศที่น่าสนใจ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนประกาศของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานสหกรณ์ในประเทศเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific) ครั้งที่ 5 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย และประกาศ ILO ข้อที่ 27 มาพิจารณาควบคู่ไปกับการจัดการสัมมนาระดมความคิด เรื่อง "กฎหมายสหกรณ์ในกลุ่มนักสหกรณ์"

ผู้รับผิดชอบ : คณะทำงานยกร่างกฎหมายสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 3 : การยกร่างกฎหมายสหกรณ์

ผู้รับผิดชอบ : คณะทำงานยกร่างกฎหมายสหกรณ์

กรอบในการยกร่าง : ให้ใช้องค์ความรู้/สารสนเทศ จากขั้นตอนที่ 2 ภายใต้กรอบแนวคิด "กฎหมายสหกรณ์ที่พึงประสงค์" (ไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายสหกรณ์ที่มีอยู่เดิม)

ขั้นตอนที่ 4 : กระบวนการประชาภิรษา (Public Consultation)

ผู้รับผิดชอบ : คณะทำงานยกร่างกฎหมายสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : ผู้เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ ทั้งสหกรณ์จดทะเบียน สหกรณ์ภาคประชาชน ภาครัฐ NGOs และนักวิชาการ

ภารกิจที่ 2 : การปฏิรูประบบการสนับสนุน

เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนขบวนการสหกรณ์ให้สามารถพึ่งตนเองได้ รัฐควรจัดตั้งองค์การมหาชน ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 หรือองค์การรัฐ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนสหกรณ์ โดยเฉพาะภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน บนพื้นฐานการพึ่งตนเองของสหกรณ์ในระยะยาว ดังนี้

1. ด้านฐานข้อมูล

1.1 การสนับสนุนด้านการตลาด ได้แก่ การพัฒนาระบบสนับสนุนที่จำเป็นด้านการตลาด เช่น ข้อมูลการผลิต ข้อมูลราคา ผู้ซื้อ ผู้ขาย แนวโน้มและทิศทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่สำคัญๆ ของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เข้าถึงระบบข้อมูลต่างๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจวางแผนด้านการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิก การวางแผนด้านธุรกิจซื้อขายของสหกรณ์ เพื่อความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์

1.2 การสนับสนุนวิชาการด้านสหกรณ์ ทำหน้าที่ด้านการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูล ความรู้ มาใช้สนับสนุนการพัฒนาขบวนการพัฒนาสหกรณ์ การจัดวางระบบดำเนินการ การศึกษาอบรม และการพัฒนาทางด้านวิชาการแก่ขบวนการสหกรณ์

1.3 การสนับสนุนศูนย์สารสนเทศสหกรณ์

1) ดำเนินการศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ได้แก่ การพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการที่สหกรณ์สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสาร และนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์ของตนเองได้อย่างรวดเร็ว

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สหกรณ์มีศูนย์สารสนเทศเป็นของตนเองอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการบริหารจัดการ

2.1 การสนับสนุนกองทุนพัฒนาสหกรณ์

1) ต้องให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่สหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ที่ขาดแคลนเงินทุนได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการพัฒนากิจการต่างๆ

2) ดำเนินการศึกษาและทดลองดำเนินการ " ธนาคารสหกรณ์ " โดยความต้องการของขบวนการสหกรณ์ เพื่อการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ที่ถาวรขึ้นในอนาคต

2.2 การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ ที่อ่อนแอ และไม่สามารถจัดจ้างพนักงานด้วยตนเองได้ รัฐควรให้การสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำเอกสารการประชุม การจัดการด้านการเงิน การบัญชี จนกว่าสหกรณ์จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยให้การสนับสนุนบุคลากร 1 คน ต่อ 5 สหกรณ์ และให้บุคลากรดังกล่าว อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของขบวนการสหกรณ์

ภารกิจที่ 3 : การปฏิรูปนโยบายเพื่อสร้างสังคมสหกรณ์

เพื่อให้สหกรณ์ได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของสาธารณชน ใช้อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวางมากขึ้น รัฐจึงควรกำหนดนโยบาย เพื่อสร้างสังคมสหกรณ์ ดังนี้

1. กำหนดให้นโยบาย "สร้างสังคมสหกรณ์" เป็นวาระแห่งชาติ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมสนับสนุนขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจัง เพื่อให้มีบทบาทโดดเด่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบบูรณาการ และที่สำคัญต้องรณรงค์ให้การศึกษาทุกระดับต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการ

2. นโยบายสร้าง " ชุมชนสหกรณ์ " ต้องส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชน เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์ อันเป็นแนวคิดในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม สนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ในระดับชุมชน และพัฒนาให้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้สหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการสหกรณ์ในสถานศึกษา โดยเร่งดำเนินการให้มีหลักสูตรวิชาการสหกรณ์ในสถานศึกษาทุกระดับ รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์ทุกระดับอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติการจริงจัง ของครู นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และเชื่อมโยงสหกรณ์ชุมชนกับสหกรณ์ในสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ พึ่งพาซึ่งกันและกัน

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ในทุกภาคส่วนของสังคม ต้องมีการกำหนดให้เป็นนโยบาย และดำเนินการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ให้ทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชนองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมือง ได้มีความเข้าใจและตื่นตัวทางสหกรณ์ โดยอาศัยรูปแบบการจัดตั้งสหกรณ์ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง พัฒนาความร่วมมือ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งภายในองค์กรของตนเอง และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรอื่นๆ

บทความทางวิชาการ 2

ขบวนการสหกรณ์ไทยจะพัฒนายิ่งขึ้น ถ้าปรับโครงสร้างหน่วยงานกำกับส่งเสริม

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม¹

หน่วยงานกำกับส่งเสริม ที่ควรมีการปรับโครงสร้าง คือหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในโอกาสที่จะมีการปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ และจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จึงน่าจะพิจารณาปรับโครงสร้างหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ไทยเสียด้วยในคราวเดียวกัน

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับส่งเสริมระบบสหกรณ์ดังกล่าว ได้แก่

1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่นายทะเบียนสหกรณ์
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
3. กรมส่งเสริมสหกรณ์

ไม่มีความจำเป็นและไม่สมควรที่งานทั้งสามด้านจะต้องอยู่กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์ไม่ได้จำกัดหรือผูกโยงโดยเฉพาะกับเรื่องการเกษตรเท่านั้นแต่เกี่ยวพันกับกิจกรรมอีกหลายหลากที่ไม่ใช่เรื่องการเกษตรอย่างเดียว
2. การเน้นเฉพาะงาน "การเกษตร" ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ทำให้งานสหกรณ์เป็น "ลูกเมียน้อย" ดังเป็นที่รับทราบกันดี ดังนั้นการที่จะพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องยาก ในขณะที่การพัฒนาด้าน "การเกษตร" เองนั้นก็ยากอยู่แล้ว และยังทำได้ไม่ดีเท่าที่คาดหวัง
3. การเป็นหน่วยงานใน "ระบบราชการ" ทำให้ขาดความคล่องตัวทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ข้อบังคับ ฯลฯ การบริหารงาน บริหารคน บริหารเงิน (งบประมาณ) ตลอดจนการร่วมมือประสานงานกับขบวนการสหกรณ์และองค์กรพันธมิตรต่างๆ

งานนายทะเบียนสหกรณ์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ และส่งเสริมสหกรณ์ ควรรวมอยู่ในองค์การมหาชน หรือหน่วยงานในกำกับของรัฐบาลตามกฎหมายเฉพาะ

เพื่อแก้ปัญหาความไม่คล่องตัว พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกี่ยวกับกำกับส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ไทย จึงสมควรพิจารณาโอนงานนายทะเบียนสหกรณ์ งานตรวจบัญชีสหกรณ์ และงานส่งเสริมสหกรณ์ ไปเป็นหน่วยงานประเภท "องค์กรมหาชน" (ตามพระราชบัญญัติองค์กรมหาชน) หรืออาจเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติเฉพาะ เช่น อาจกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาแก้ไขปรับปรุง การอยู่ในรูป "องค์กรมหาชน" หรือหน่วยงานพิเศษในกำกับของรัฐบาลตามกฎหมายเฉพาะ จะสามารถกำหนดคุณลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญในทางสร้างสรรค์ได้สะดวกขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจังและกว้างขวางทั้งในการจดทะเบียนสหกรณ์ ในการตรวจบัญชีสหกรณ์ (ซึ่งควรจะรวมถึงการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานโดยทั่วไปด้วย) และในการส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์

¹ ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (ประธานคณะกรรมการภาคีความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา / มูลนิธิกองทุนไทย) มกราคม 2545 ในโอกาสที่รัฐบาลไทย ประกาศให้ปี 2545 เป็น "ปีแห่งสหกรณ์"

การมีส่วนร่วมนี้ ควรจะให้มีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับการเข้ามาเป็น "คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์" ในระดับการบริหารองค์การกำกับส่งเสริม (นั่นคือในคณะกรรมการขององค์การมหาชนหรือคณะกรรมการของหน่วยงานตามกฎหมายเฉพาะ) และในระดับการดำเนินกิจกรรมทั่วไป

2. การกำหนดองค์ประกอบที่ดีของคณะกรรมการทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ซึ่งอาจพิจารณาใช้สูตร "สามผสม" คือ (1) กรรมการจากภาครัฐ ประมาณหนึ่งในสาม (2) กรรมการจากขบวนการสหกรณ์ ประมาณหนึ่งในสาม (หรือมากกว่านั้น) และ (3) ผู้ทรงคุณวุฒิ ประมาณหนึ่งในสาม (หรือน้อยกว่านั้น) จากประสบการณ์จริงดังเช่นกรณี "สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน" พบว่าเป็นผลดีอย่างชัดเจน นอกจากนี้ หากประธานมาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจะมีความแน่นอนมั่นคงมากกว่าบุคคลจากภาครัฐ เพราะบุคคลจากภาครัฐจะได้รับการแต่งตั้งตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ซึ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นระยะๆ

3. การให้ความคล่องตัวในการบริหารงาน บริหารคน บริหารเงิน ด้วยการใช้ระบบ "งบประมาณก้อนกลม" (Block Grant) หรือ "งบอุดหนุนทั่วไป" รวมถึงการให้อิสระในการวางระบบการบริหารบุคคล และระบบการปฏิบัติงานโดยทั่วไป เช่น ระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง เป็นต้น

4. การดำเนินงานในลักษณะ "พหุภาคี" ร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรพันธมิตรที่หลากหลายรวมถึงหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาครัฐแบบอื่น สถาบันการศึกษา องค์กรภาคธุรกิจ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาสังคมอื่นๆ ทั้งนี้ โดยให้ "ขบวนการสหกรณ์" เป็น "แกนหลัก" หรือเป็น "ศูนย์กลาง" ของการพัฒนานั้นคือ "ขบวนการสหกรณ์" ควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานพัฒนา เป็น "เป้าหมาย" ของการพัฒนา และเป็นผู้ติดตามประเมินผลการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

ขบวนการสหกรณ์ สามารถเป็นกลไกนำสู่ "สังคมดุลยภาพ" อันเป็น "อุดมทัศน์" แห่งศตวรรษใหม่

อาจมีคำถามว่า "มาวุ่นวายกับเรื่องสหกรณ์จะมีประโยชน์แค่ไหนในเมื่อเราอยู่ในโลกยุคเศรษฐกิจทุนนิยม เสรีโลกาภิวัตน์ เลียยุคสหกรณ์ไปแล้ว ?" คำตอบคือระบบ "ทุนนิยมเสรีโลกาภิวัตน์" กำลังถูกตั้งคำถามและคำท้าทายว่าจะสามารถนำพาสังคมโลกไปสู่ "สังคมที่พึงปรารถนา" (หรือแม้แต่ใกล้เคียง) ได้หรือไม่

สิ่งที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบันคือ การแก่งแย่งแข่งขัน การเอารัดเอาเปรียบ การต่อสู้ทำลายล้าง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งรุนแรง สงครามทั้งภายในชาติและระหว่างชาติ ความยากจนและยากลำบากของคนจำนวนมาก ความล้มเหลวของครอบครัวและชุมชน ความอ้างว้างทางจิตวิญญาณ เหล่านี้ยังเป็นปรากฏการณ์ปกติไม่มีที่ท่าว่าลดลงอย่างน่าพอใจ สิ่งที่มนุษย์และสังคมโลกสามารถคาดหวัง หรือถือเป็น "อุดมทัศน์" แห่งศตวรรษใหม่น่าจะเป็น "สังคมดุลยภาพ" ที่มีความพอเพียง พอดี และสมดุลด้วยประการทั้งปวง

"สหกรณ์" แปลว่า "การกระทำร่วมกัน" อุดมการณ์ของสหกรณ์ เป็นอุดมการณ์อันสูงส่ง มีคุณค่าและปฏิบัติได้จริง ในหลายประเทศ ทั้งในกรณีที่เป็นเศรษฐกิจก้าวหน้า และกรณีที่เป็นเศรษฐกิจกำลังพัฒนา ขบวนการสหกรณ์ได้เจริญเติบโตและถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคม แม้แต่ในประเทศไทย เราก็มีสหกรณ์ที่เข้มแข็งก้าวหน้าอยู่บ้าง หรือใน "ขบวนการประชาชนฐานราก" เช่น "กลุ่มออมทรัพย์" ในลักษณะต่างๆ ก็อาศัยหลักการหรืออุดมการณ์สหกรณ์เป็นพื้นฐานและกลไกสำคัญในการบริหารและดำเนินงาน

จึงเชื่อได้ว่า "ขบวนการสหกรณ์" น่าจะยังพัฒนาต่อไปได้ และน่าจะสามารถพัฒนาผ่านยุคสมัย เป็นส่วนสำคัญในการนำพาสังคมโลกสู่ "สังคมดุลยภาพ" ได้ในที่สุด เหลือแต่ว่าในประเทศไทยเรา การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ยังติดอุปสรรคขัดขวางที่ระบบและกลไกการกำกับส่งเสริม ซึ่งถูกครอบงำอย่างแข็งตัวโดยภาครัฐมาเป็นเวลานาน **จึงถึงเวลาที่ควรจะต้อง "ปฏิรูป" ระบบและกลไกการกำกับส่งเสริมดังกล่าว**

ข้อมูล ข่าวจากสื่อมวลชน

ข่าวจากสื่อมวลชน 1

สาขานี้สินเกษตรกร ฟื่นอาชีพสมาชิกสหกรณ์

หนังสือพิมพ์ ไทยโพสต์ วันที่ 27 ตุลาคม 2548

เนื่องจากขณะนี้มาตรการปรับโครงสร้างหนี้ภาคประชาชน ยังไม่รวมถึงสินเชื่อเกษตรกรรม หรือหนี้สินที่เกิดขึ้นในภาคการเกษตร ประกอบกับในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพื้นที่การเกษตรหลายแห่งต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติทั้งภัยแล้ง และน้ำท่วม พืชผลการเกษตรได้รับความเสียหายอย่างหนัก ส่งผลให้ "ภาระหนี้สิน" ทั้งในและนอกระบบของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้นำแนวทางมาตรการปรับโครงสร้างหนี้ภาคประชาชนมาใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินภาคการเกษตร โดยมอบหมายให้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกร และผู้ยากจน เข้าไปเจรจากับสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ ถึงแนวทางการปรับโครงสร้างหนี้ และรับซื้อหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นหนี้เร่งด่วนที่อยู่ระหว่างฟ้องร้องด้านคดี หรือศาลมีคำพิพากษาให้ชำระหนี้โดยยึดทรัพย์สินขายทอดตลาด โดยจะดำเนินการในส่วนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้เงินต้นไม่เกินรายละ 2 แสนบาท ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 1,639 รายในพื้นที่ 59 จังหวัด คิดเป็นมูลค่าหนี้ประมาณ 180 ล้านบาท

นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ กล่าวว่า กรมฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกร และสหกรณ์จังหวัดเป็นประธาน ทำหน้าที่ลงพื้นที่ยื่นข้อเสนอซื้อหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ที่มีคุณสมบัติข้างต้นกับสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ ซึ่งผลการเจรจาพบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยอมรับหลักการที่กระทรวงเกษตรฯ เสนอ เพราะนอกจากจะได้รับชำระหนี้เต็มวงเงินต้นนับจากวันที่ผิदनัดชำระ พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 5 แล้ว สหกรณ์เจ้าของหนี้ยังได้รับชดเชยค่าธรรมเนียมศาลและค่าทนายความอีกด้วย ทั้งนี้วิธีดังกล่าวนับเป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย โดยในส่วนของสหกรณ์เมื่อได้รับการชำระหนี้เป็นเงินสด จะมีทุนสำรองกลับไปหมุนเวียนบริหารจัดการองค์กรและไม่ต้องเสี่ยงกับการตัดหนี้สูญ หรือไม่ต้องเสียเวลาฟ้องร้องเพื่อยึดทรัพย์สินนำไปขายทอดตลาด ขณะเดียวกันสมาชิกก็ไม่ต้องเดือดร้อนจากการถูกยึดทรัพย์ทั้งที่ดิน และอุปกรณ์การผลิตต่างๆ นอกจากนี้ยังได้รับโอกาสในการฟื้นฟูอาชีพเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของตนอีกครั้ง โดยกระทรวงเกษตรฯ ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมด้านการเกษตรแขนงต่างๆ เพื่อเสริมทักษะความชำนาญ และพัฒนากระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ต่างๆ ไว้แล้ว

รองอธิบดีฯ กล่าวต่อว่า หลังการเจรจากับสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมจำนวนลูกหนี้ทั้งหมดที่คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในสิ้นเดือน ต.ค. คณะทำงานในระดับจังหวัดจะ

เข้าไปชี้แจงทำความเข้าใจหลักเกณฑ์กับสมาชิกสหกรณ์ จากนั้นจะทำสัญญากู้เงิน ซึ่งจะมีการกำหนดให้สมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมโครงการต้องเข้ารับการฟื้นฟูอาชีพ และฝึกทักษะความรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพที่สามารถชำระหนี้คืนกองทุนฯ ด้วย ส่วนที่หลายฝ่ายกังวลว่า การปรับโครงสร้างหนี้จะทำให้เกิดการเสียวินัยทางการเงินและขัดต่อหลักการสหกรณ์นั้น รองอธิบดีฯ กล่าวว่า ไม่ใช่เรื่องที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากการปรับโครงสร้างหนี้จะทำเพียงครั้งเดียว และมีการติดตามประเมินผลสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการอย่างใกล้ชิด อีกทั้งไม่ใช่การยกหนี้ให้ฟรีๆ กระทรวงเกษตรฯ กำหนดให้สมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ต้องฟื้นฟูอาชีพ และรับการอบรมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ควบคู่กันไป จึงมั่นใจได้ว่าสมาชิกเหล่านั้นจะสามารถผ่อนชำระหนี้คืนกองทุนได้ ขณะที่ทางสหกรณ์ต่างๆ ยังได้ลดจำนวนหนี้สูญ และมีทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปพัฒนาองค์กร รวมทั้งปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกอื่นๆ ได้นำไปพัฒนาอาชีพต่อไปด้วย

-----จบ-----

ข่าวจากสื่อมวลชน 2

กฤษฎีกาชี้ กพล.ไร้อำนาจแห่งนี้สูญ "บุญมี"โยนคลังจัดการชู้ฟ้องสหกรณ์

หนังสือพิมพ์ "มติชน" วันที่ 13 สิงหาคม 2548

จากกรณีกรมส่งเสริมสหกรณ์มีหนังสือหารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์ที่มีกับกองทุนพัฒนาสหกรณ์(กพล.) ว่าคณะกรรมการบริหาร กพล. มีอำนาจในการจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญได้หรือไม่ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาว่าคณะกรรมการ กพล.มีอำนาจดำเนินการ แต่กรมบัญชีกลางมีความเห็นว่าอำนาจดังกล่าวเป็นของกระทรวงการคลัง

ล่าสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เผยแพร่ผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ 9) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้คณะกรรมการ กพล. จะมีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินจากลูกหนี้สหกรณ์ได้ แต่ก็มีไม่ใช่เป็นทรัพย์สินที่คณะกรรมการ กพล.จะมีอำนาจจัดการได้โดยตรง เนื่องจากการใช้สิทธิเรียกร้องในหนี้นั้น มีลักษณะเป็นการโต้แย้งสิทธิที่จะต้องฟ้องคดีต่อศาล เพื่อบังคับให้เป็นไปตามสิทธิเรียกร้อง ดังนั้น คณะกรรมการ กพล.ย่อมไม่มีอำนาจที่จะบังคับเอาแก่ลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้กองทุนโดยตรง

นอกจากนี้มติสภาพบริหารคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 กำหนดการจำหน่ายลูกหนี้ออกจากบัญชีของหน่วยงานภาครัฐ กรณีค้างชำระที่ไม่สามารถเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ หากอยู่ในวงเงินไม่เกิน 5,000,000 บาท ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจอนุมัติจำหน่ายออกจากบัญชีได้ แต่หากจำนวนเงินหรือหนี้เกินกว่านี้ ให้กระทรวงการคลังเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรี

นายบุญมี จันทร์วงศ์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ กล่าวว่า การส่งเรื่องให้สำนักงานกฤษฎีกาตีความอำนาจ กพล. เพื่อแก้ปัญหานี้สินค้างชำระของสหกรณ์ จำนวนกว่า 50 ราย รวมวงเงินกว่า 200 ล้านบาท ที่ค้างชำระมาเป็นเวลานานกว่า 10 ปี ให้ยุติลง จะได้หลีกเลี่ยงการฟ้องร้องเนื่องจากสหกรณ์บางรายได้ล้มเลิกกิจการไปแล้ว แต่ถ้าผลการตีความของกฤษฎีกาตีความออกมาว่า คณะกรรมการไม่มีอำนาจก็จะทำเรื่องเสนอกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณา และหากยืนยันว่าจะต้องไปติดตามนำเงินคืน ก็คงจะต้องฟ้องร้องกับกลุ่มสหกรณ์

ส 02687

สพ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
12 สำนักวิชาการ. กลุ่มงานบริการ
5.4 วิชาการ.
334 เอกสารประกอบการพิจารณาร่าง
2548 พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่..)
พ.ศ. อ.พ.17/2548
สมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ.

สำนักวิชาการ

www.parliament.go.th/library/

บริการวิชาการ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์

❁ ด้านการเมืองการปกครอง ความมั่นคง การทหาร การยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุญาโตตุลาการ ทรัพย์สินทางปัญญา

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

❁ ด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม การเงิน การคลัง การธนาคาร การลงทุน งบประมาณ ประกันภัย อุตสาหกรรม คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเกษตรและสหกรณ์

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

❁ ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม แรงงานและสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี

การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การกีฬา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การพลังงาน

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

วันจันทร์ - ศุกร์ เวลาราชการ

บริการวิชาการ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน

๑. ศูนย์บริการวิชาการเฉพาะกิจ (Academic Service Center) บริการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทุกสาขาวิชา

ณ อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๑ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๒๒

๒. ศูนย์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (E-knowledge Services) บริการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทุกสาขาวิชา บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล LEXIS-NEXIS, ฐานข้อมูล ABI/Inform, ฐานข้อมูล DAO : Dissertation Abstracts Online, ฐานข้อมูล NEWSCenter, ฐานข้อมูล TFRC Econ Analysis, สยามจดหมายเหตุ, กฤตภาคข่าว (News Clipping), กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ณ อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๘

วันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา

วันประชุมสภา เวลา ๘.๓๐ - ๑๙.๓๐ นาฬิกา

แผนผังศูนย์บริการวิชาการเฉพาะกิจ

Academic Service Center

อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๑

แผนผังศูนย์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

E-Knowledge Services

อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓

